

# T. B. M. M.

## ZABIT CERİDESİ

Doksan üçüncü İnikat

18.VIII.1956 Cumartesi

### Münderecat

|                                      | Sayfa   |  | Sayfa   |
|--------------------------------------|---------|--|---------|
| 1. — Sabık zabıt hulâsası            | 460     | A — Tahriri sual ve cevabı               | 488     |
| 2. — Yoklama                         | 460     | 1. — Elâzığ Mebusu Selâhattin To-        |         |
| 3. — Müzakere edilen maddeler        | 460     | ker'in, Milletvekilleri Seçimi Kanununun |         |
| 1. — Orman kanunu lâyihası ve Ziraat |         | değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyiha-  |         |
| Encümeni ile Muvakkat Encümen maz-   |         | sının ne sebeple geri alındığına dair    |         |
| bataları (1/181)                     | 460:488 | Başvekilden olan sualine Adliye Vekil    |         |
| 4. — Sualler ve cevaplar             | 488     | Vekili Devlet Vekili Cemil Bengü'nün,    |         |
|                                      |         | tahriri cevabı (7/182)                   | 488:489 |

## 1. — SABIK ZABIT HULASASI

Toprak Mahsulleri Ofisi kontrol ekisperlerinden Yakup Kadri Levend'in maaşı hakkındaki Arzuhal Encümeninin 954/172 sayılı Kararına dair mazbata kabul olundu.

Konya Mebusu Abdürrahman Fahri Ağaoglu'nun, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesi hükmünden, tâyin ve denetlemesi Millî Eğitim Vekâletine ilişkin özel Türk okulları öğretmenlerinin de faydalanmaları hakkındaki 6014 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifinin reddi hakkındaki Muvakkat Encümen mazbatasını kabul olundu.

Bursa Ziraat Mektebi tabiiye öğretmeni iken tekaüde sevk olunan Osman Özeke'nin maaşına dair Arzuhal Encümeninin 1955/966 sayılı Ka-

rarının kaldırılması hakkındaki mazbata, kabul edildi.

1953 bütçe yılı hesabı kati Kanunu kabul olundu.

Pazar günleri hariç her gün saat 10 dan 13,30 a kadar toplanılması kabul edildi.

Orman kanunu lâyihasının heyeti umumiyesi üzerinde görüşüldü.

18. VIII. 1956 Cumartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere İnikata nihayet verildi.

|                      |                         |
|----------------------|-------------------------|
| Reisvekili           | Kâtip                   |
| Kayseri Mebusu       | Hakkâri Mebusu          |
| <i>Fikri Apaydın</i> | <i>Übeydullah Seven</i> |
|                      | Kâtip                   |
|                      | Kayseri Mebusu          |
|                      | <i>Ömer Mart</i>        |

## BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 10,10

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : İhsan Gülez (Bolu), Attilâ Konuk (Antalya)

## 2. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız efendim.  
(Giresun mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum.

## 3. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazbataları (1/181)*

REİS — Orman kanunu lâyihasının müzakeresine devam ediyoruz. Söz İsmail Selçuk Çakıroğlu'nundur.

İSMAİL SELÇUK ÇAKIROĞLU (Bilecik)  
— Muhterem arkadaşlar, her memleketin orman kanununun muhakkak ki o memleketin şartları drije eder. Bu itibarla memleketimizin ormanları bakımından bâzı kesin hususlar üzerinde durmak istiyorum.

Bir defa memleketimiz orman bakımından

cimri bir iklimin kucağındadır. Nitekim büyük bir Fin âlimi Gayender bu hakikati veciz bir şekilde şöyle ifade etmiştir: Şimali Avrupada tahribedilen ormanların yerine insanların yardımcı müdahalesiyle yenileri kolaylıkla gelir. Orta - Avrupa'da tahribedilen ormanların yerine insan gayretleri de inzımam ederse yeniden orman gelmesi mümkündür. Fakat Cenubi - Avrupa ve Anadolu'da tahribedilen ormanların yerine insan gayretleri de inzımam etse yeniden orman bitmesi müşküldür hattâ imkânsızdır.

Muhterem arkadaşlar; yurdumuzun ikinci hususiyeti; avarız bakımındandır. Türkiyenin morfolojik yapısı öyledir ki; eğer Türkiye or-

manlarının tahribi çok kötü netice verir. Nitekim bu tahrip sahilden dağ zirvelerine doğru veya Orta - Anadolu'da etekten dağ zirvelerine doğrudur, ve ormanlar daha ziyade insan elinin gelmediği yerlerde kalmışlardır. Ve Türkiye suları ise doğrudan doğruya ormanlık mntakalardan çıkmaktadır. O halde Türkiye ormanlarının tahribi; sadece su düzenim bakımından memleketin istikbalini karanlığa götürebilir.

İkinci hususiyet de şundan ibarettir ki, gayet kısa mesafelerde çok büyük yükseklik ve meyl farkları vardır. Bu farklar dolayısıyla, tahribe-dilen ormanlarda açılacak arazinin yıkanma ihtimali fazladır. Bu suretle Türkiye'nin bu gibi arazisi ve yakınlarındaki ziraat arazisi teminat-mahrum kalır. Erozyon hâdisesi denilen bu hâdisi Türkiye ziraatini mahvetmeye kâfidir.

Üçüncü olarak, muhterem arkadaşlarım, Türkiye ormanları vatan sahinde yayılışları bakımından gayrimuntazamdır. Geçen celsede bâzı arkadaşlarımın pek güzel belirttiikleri gibi, Türkiye yüz ölçümünün ancak % 13 kadarı ormandır. Bu miktarın da % 35 i verimli orman, % 65 i ise verimsiz orman halindedir. Yani % 65 orman, bugün Türkiye için kerestelik ve odun ihtiyacından ziyade kolektif hizmetler bakımından haizi ehemmiyettir.

Muhterem arkadaşlar;

Ağaç serveti bakımından Türkiye ormanları, modern memleketlerin ormanlarına nazaran dü-şük durumdadır. Bizdeki ormanlarda daha ziyade yaşlı ağaçlar galiptir. Bu ağaçların altında genç ağaçlar yoktur. Bunun da sebebi gayrimuntazam otlatmadır.

Bir de arkadaşlar bugüne kadar sabit bir orman politikası takibedilmemiştir. Birçok ileri geri hareketler olmuştur.

Dördüncü olarak da şunu üzülererek arz edeyim ki orman, partiler arasında bir çekişme mevzuu olmuştur; istikrarlı bir politika takibedilmemesi sebeplerinden biri de budur. Hulâsa şimdiye kadar daima orman politikacılığı yapılmış, istikrarlı bir orman politikası takibedilmemiştir. Başka bir hususiyet daha var. Türkiye ormanlarında; o da Türkiye'de gerek ormandan ve gerek topraktan iptidai istifade şekilleridir ki, ormanlarda geniş tahribat yapmaktadır. Şimdi muhterem arkadaşlarım, bu tahribatın sebepleri üzerinde biran duralım. Bir defa çoğalan nüfus sebe-

biyle Türkiye ormanlarında tahribat artmaktadır. Bugün Türkiye ormanları geçmişe nazaran daha kötü bir durumdadır. Türkiye'nin nüfusu 1927 de 13 küsur milyon idi. Bugün 24 milyonu bulmuştur. Aşağı - yukarı yüzde yüz bir artış var. Orman bölgelerindeki nüfus artışı da böyledir. Buna muvazi olarak da memlekette kereste ihtiyacının artması, kâğıt sanayiinin gelişmesi muhtelif ağaç ve orman mahsullerine olan ihtiyacın geniş surette artması memlekette ormanlar üzerinde talebi geniş surette çoğaltmıştır. Bu talep artışı ise bir tahrip vesilesi olmuştur, arkalaşlar.

Şimdi müsaadenizle muhterem Burhanettin Bey arkadaşımızın bu mevzularda titizlikle bulunduğunu bilerek kendi memleketlerinden yani hepimizin güzel Antalya'sından iki kara haberci rakam vermek zarureti duuyorum.

Muhterem arkadaşlar; Antalya ormanları üzerinde biran için duralım ve onların iki tarih arasındaki durumlarına bir nazar atfedelim. Antalya'ya bundan 30 sene evvel yani 1926 senesinde bir heyet gidiyor. Antalya ormanlarının geniş surette amenajman plânını çıkarıyor ve ormanların durumunu tetkik ve tesbit ediyor. Sonra 1946 senesinde - yani 20 sene sonra - yine bir heyet gidiyor. Aynı şekilde Antalya ormanlarının amenajman plânını yapıyor, rakamlarla durumu tesbit ediyor. Elde edilen netice şudur : Antalya baltalıklarında azalma % 63 tür. Koruluklarda ise bu azalma % 78 dir. 20 sene zarfında yarıdan çok kıymetini kaybeden ormanların meselâ 1956 senesinde bir amenajman heyetinin gitmesi neticesi ne durumda bulunacağını takdirini sizlere bırakıyorum.

Şimdi muhterem arkadaşlarım; bir rakam daha vermek istiyorum : Bunu da Hamburg Üniversitesi Ord. Prof. Heske'in Türkiye hakkındaki bir eserinden alıyorum. Bugün Türkiye'deki verim kabiliyetinde bulunan ormanların senelik artımı 4 - 5 milyon metre kübdür. Bu ise tıpkı bankaya konan bir paranın faizi gibidir. Sermayeden yenmemesi bu suretle ormanların, gelecek nesillere mübarek ve mukaddes bir vedia olarak genişletilerek devredilmesi lâzımdır. Türkiye ormanlarının senede verim kabiliyeti 4 - 5 mliyon metre kübdür. Halbuki Türkiye'de kullanılacak ve yakacak odun olarak sarfiyatımız 17 milyon metre kübdür. Bu durumda biz pek tabii olarak bir kısım ihtiya-

cı ithal edebiliyoruz Fakat bir kısmını gelişigüzel intifalar sebebiyle sermayeden yemek durumundayız. Orman dâvasının en karakteristik noktası budur.

İhtiyaçlar her gün artıyor. Bu ihtiyaçları tatmin ise gün geçtikçe güçleşiyor. İhtiyaçların karşılanması imkân meselesidir. İmkân bulamadığımız zaman kaçakçılıkla, şu suretle, bu suretle, gelişigüzel yollarla mutlak surette orman tahribedilecektir.

Sonra Türkiye'deki ormandan intifa meselesinde ormanları tahribetmek suretiyle her sene verimin üç dört misli fazlalığında orman sermayesi yemekle meşgulüz.

Ve profesör bu esasan giderek nüfus esasına göre, eserine bir cedvel eklemiştir. Durum şudur :

1950 de Türkiye nüfusu 21 milyon. Odun sarfiyatı 17 milyon metre küb.

Bütün ormanlarımızdaki mevcut sermaye ise 300 milyon metre küb. Bunun artımını 3.5 milyon metre küb olarak kabul etmiş. 1960 a geldiğimiz zaman, diyor, nüfusumuz 26 milvona çıkacak. Bu sefer odun sarfiyatımız nüfusla mütenasip bir şekilde artarak, 21 milyon metre kübe çıkıyor. On sene zarfında sermayeden yediğimiz için Türkiye'deki orman serveti bu sefer 150 milyon metre kübe düşüyor. Bunun ise faizi, artımı 1 milyon 750 bin metre kübdür. 3.5 milyon metre küb bu sefer 1 milyon 750 bine düşmüş oluyor. Görülüyor ki bunlar, Türkiye'de tehlike çanının çaldığının en açık delilidir. Kısaca ifade etmek lâzımgelirse Türkiye'de orman dâvası demek, artan ihtiyaçla eksilen orman arasındaki muvazenesizlik demektir. Bunu halk tâbiriyle ifade etmek icabederse delik büyük yama küçüktür. Ve gittikçe delik büyümekte ve yama küçülmektedir. İşte orman dâvamızın en korkunç tarafı budur.

Neticede Türkiyede ormanların kolektif hizmetleri ön plâna geçiyor. Öyle bir hale geliyor ki ormanın her hangi bir ağacının her hangi bir dalının kopmaması dahi o arazi için en lüzumlu bir şey oluyor. Bu demektir ki; yarın Türkiye maazallah, hiçbirimiz bunu temenni etmeyiz, çöle döndüğü zaman yurdun odun ihtiyacını, kereste ihtiyacını dışardan temin etmek imkânı daima bulunabilir. Fakat bozulan iklimi

ve su düzenini ithal imkânı yoktur. Bu suretle açıkça görülüyor ki yurdun korunabilir bir yer olmasının ölçüsü ancak ve ancak ormanlardır.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, orman dâvası üzerinde bu kadar geniş durduktan sonra Orman Kanununa geçmeden önce zihnimizi kurcalayan bir hususun aydınlatılması lâzımgelir.

Acaba bütün bu problemi, bu güç ve diğer dâvaların kördüğüm olduğu bu muazzam dâvayı bizim bir kanunla halletmemiz imkân dâhilinde midir? Bu sual sorulmaya değer.

Muhterem arkadaşlar, şunu kabul etmek zorundayız ki, kanun şart yaratmaktan ziyade şartları düzenler. Eğer o memleketin şartları düzen ihtiyacından daha öteye gidecek olursa kanun, yazıldığı gibi kalmaya mahkûmdur. Nitekim bu hususta gerek Birleşmiş Milletler yayımlarından ve gerek diğer yerlerde yapılan neşriyattan birkaç misal vermek isterim.

FAO'nun orman politikası, orman mevzuatı ve idaresi mevzuunda vâkı bir yayımdan şu satırları arz edeceğim: «Ormanların insana karşı korunması ancak yerinde çıkarılmış kanuni mevzuatla sağlanabilir. Fakat tek başına kanun kâğıt üzerinde kalan bir şeydir. Bu müessir neticenin doğması için daha birçok şartların her halde tahakkukuna ihtiyaç vardır.» Ecnebi bir profesörün Türkiye ile ilgili bir eserinden bir paragraf daha okuyorum.

«Türkiye'de faydalanmanın, Türkiye'nin bugünkü durumunu, ne çeşit olursa olsun hiçbir orman kanunu, milletin haklı olarak beklediği şekilde ehemmiyetli ve devamlı olarak değiştiremez. Ve orman tahribatının önüne de geçemez. Bu sebepten dolayı yeni bir orman kanunu çıkarılması meselesi haddizatında günlük politika bakımından bir önem ifade edebilir. Fakat orman tahribatının beklenen şekilde durdurulması bakımından ikinci derecede bir önem taşır. Halkın, orman dâvasını halleder ümidiyle yeni Orman Kanununa karşı büyük ölçüde alâka göstermesi haklıdır. Fakat bu yanlış bir gidiş ve mahiyeti itibariyle de bir hayalden ibarettir.»

Muhterem arkadaşlarım, şimdiye kadar ki durum ne oldu? 3116 sayılı Orman Kanunu hükümleri tetkik edilecek olursa politik mülâhazalar ve bâzı aksak tarafları bir yana bu kanunda birçok ilmi hakikatlere yer veren prensip hükümleri vardır. Olatmaya taallûk eden hükümler vardır, intifa hakları hakkında hüküm-

ler vardır. Orman tahribine mâni olan hükümler vardır. Nitekim bir Alman profesörü dünyanın birçok kanunlarını tetkik ettim, sizin orman kanununuzdan daha iyisini bulamadım derken, bunda bir hakikat hissesi vardı. Fakat bizim şikâyet etmemizin sebebi şudur : Orman Kanunu bu memleket için lâzım olan diğer şartlar, gerek Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanmış olan eserlerde, gerek eenebi mütehassıslar tarafından yayınlanmış olan eserlerde, zikri geçen diğer şartlar yerine getirilmedi. Mahzur buradan doğmaktadır. Bu şartlar temin edilmedikçe, bu ve buna mümasil kanunlar akamete mahkûm olacaktır. 3 senede, beş senede yeni orman kanunları bu Meclise gelecektir. Allah bunu son etsin. İşin en fecî tarafı bu tahavvül bizi istikrarlı bir orman politikasına götürmekten ahkoyacaktır. Binaenaleyh, bu şartlar nelerdir? Bunlar Garpta, Orta - Avrupa'da, Amerika'da nasıl sağlandı? Bunlar üzerinde biraz durmak istiyorum.

Bir defa diğer şartlar derken, kanun dışındaki alınacak olan, hükümetçe alınacak olan, Meclisçe alınacak olan tedbirler gelmektedir. Bunlar şöyle hulâsa edilebilir. Orman mahsulleri israfının önüne geçilmesi, topraktan iptidai bir şekilde faydalanmanın önüne geçilmesi, entansif ziraat şartlarının yerine getirilmesi, göçebe hayvancılık yerine, ahır hayvancılığı yer alması, iyi cins hayvan ırklarının ikamesi, iç iskân, yapı tiplerinin tesbiti, linyit yataklarının düzenlenmesi, orman mahsullerinin yerine diğer maddelerin ikamesi, köy kalkınması, ayrıca bir muharririn dediği gibi, bu memlekette bayrak, vatan sevgisi gibi, ağaç sevgisinin şuurlaştırılması lâzımdır. Onun için de eğitim aşikârdır.

Buraya gelmişken sizlere bir misal arz etmek isterim.

«Berlin, Berlin» adlı kitaptan bir vaka zikredeceğim.

Almanya mağlup olmuş, Berlin müttefik işgal kuvvetleri altında, kömür ocakları tahrib edilmiş, memlekette yakacak kalmamış, millet soğuktan üşüyor, donmakta.

İşgal kuvvetleri kumandanı bir tamim yayınıyor, tamimde der ki; Berlinliler, Berlin civarındaki ormanlardan dilediğiniz gibi kesim yapabilirsiniz, kışı geçirebilirsiniz.

Berlin halkı şu cevabı verir; «soğuktan öl-

meyi tercih ederiz, ormanlardan bir dal asla kesmeyiz.»

Muhterem arkadaşlar, eğer bu tedbirler yapılmazsa ne olacaktır?

Bir şeyi daha huzurunuzda arz etmek isterim. Türkiye öteden beri ilk defa Fransızlar, sonra Avusturyalılar, daha sonra Almanlar ve onlardan sonra İsveçliler ve bugün de Amerikan modasına uyarak Amerikalılardan mütehassıslar davet etmiş, kucak dolusu paralar vermiştir. Bu mütehassıslar da birçok raporlar hazırlamışlar, vermişlerdir. Bu raporlar Ziraat Vekâletinin kütüphanelerinde durmaktadır. Bu raporlardaki ifadeler aynı noktalarda müsterektir. Yalnız bu raporlardaki fark, bu durum devam ettiği müddetçe Türkiye ormanlarının sonu, kötümser mütehassıslara göre çeyrek asırda, daha iyimser mütehassıslara göre yarım asırda son bulacaktır. İşte fark budur, sadece. Bunları yine temin etmezsek ne olacak? Bir başka eenebi profesörün Türkiye hakkındaki başka bir eserinden şu acı satırları okumama müsaadenizi rica ederim;

«Mevcut ormanlardan verim kudretinin % 50 nispetinde bir fazlalıkla ve istismar yoluyla faydalanmaya müsaade devam ettiği müddetçe yapılması lâzımgelen ilk iş halkın ve memleketin odun ihtiyacını karşılamak olmalıdır. Türkiye'de iskân işleri plânsız yürütüldükçe, başıboş, kanunsuz orman açmalarıyla ormanlar çıplak hale getirildikçe, bu suretle ziraat arazisinin de zarara girdiği ve müdahale edilen sahaların bir müddet sonra karşılaşacağı hali arazi haline geleceği düşünülmedikçe, % 75 ini koyun ve keçinin teşkil ettiği 56 milyon hayvan yılın büyük bir kısmını ormanda geçirdikçe ve fazlaca istismar olunan eski ormanların yerine geçen yeni genç ormanlar tahribedildikçe, bütün bunlara seşebolan, içinde bulunmaları dolayısıyla bilgisiz veya yardımsız kalan köylü halkın hiçbir suretle mesuliyetini icabettirmeyecek olan eski ve modası geçmiş faydalanma şekilleri eskiden olduğu gibi bugün de devam ettiği müddetçe, dünyada mevcut her hangi bir orman kanunu Türkiye'deki ormanları tahribetmekten kurtaramıyacaktır. Bu arada eski alışkanlık, varlığını korumak bakımından büyük bir mukavemet gösterir ve demokratik hürriyet istismar edilir.»

Muhterem arkadaşlarım, şimdi bunları tek-

rar ettikten sonra rahatça orman kanununun prensip hükümlerine geçmek isterim.

Dün konuşan arkadaşlarımızı dikkatle dinledim. İki noktadan hareket ediyorlardı. Bir kısmı ormandan yana, diğer kısmı halktan yana konuşma yaptı, hareket noktaları sebebiyle tamamen aksi istikametlere gidiyorlar, iki tezin telifi müşkül oluyordu. Zaten hâdise biraz da böyledir. Bizim bütün kanunlarımızın esbabı mucibesinde şu sözler daima yer almıştır : «Ormanların âzami muhafazası ve halkın daha geniş bir şekilde ormandan istifadesi....» Bu, bugünkü Türkiye realitesinde tezattır. Ne zaman tezat oluyacaktır? Demin söylediğimiz temel şartları nazarı itibara alarak tedbirlerini de aldığımız zaman. Eğer, bu tedbirleri almazsak temelsiz bir bina yapmış oluruz.

Şimdi, orman kanunu hükümleri tetkik edilecek olursa, kanuna hâkim olan bâzı prensiplerin yumuşamakta, bâzılarının ise sertleşmekte olduğu görülür. Biz, Ziraat Encümeninde Orman Kanunu hususunda ne düşündüklerini muhtelif cemiyetlere, ziraat odaları ve ilim müesseselerine sorduk. Bunlardan aldığımız cevaplar birbirinden farksızdır. Birbirlerinden habersiz bu derece aynı noktalar üzerinde durmaları şayanı hayrettir. Şunu da arz edeyim ki, evvelâ bizim orman kanunumuzda orman tarifi hususunda bir daralma müşahede edilmektedir. Her kanun çıkışında da bu böyle olmuş orman tarifi daralmıştır.

Muhterem arkadaşlar, şimdi intifa haklarına geliyorum. Lâyhada 32 nci maddeden 40 nci maddeye kadar yer alan bu intifa haklarının halli lâzımgelir. Orman civarında yerleşmiş olan halkın orman mahsullerinden istifadesini temin etmek icabeder. Eğer biz onların ihtiyaçlarını bu kanun ile temin edemezsek onlar zorla veya gizli olarak alacaklardır. Bugün ormanlarımız azalmakta devam ediyor, buna mukabil ihtiyaç da fazlaşıyor. Meselâ; nüfusu beş milyon olan, orman civarında yaşayan halkın miktarı dokuz milyona çıkıyor. 30 haneli bir köy 60 haneli oluyor. On sene sonra ihtiyaç daha da artacaktır. 20 sene sonra bu aded 90 a, 100 e çıkacaktır. Buna mukabil orman verimleri bir azalma seyri takibetmektedir.

Şimdi muhterem arkadaşlar; mesele, demin arz ettiğim temel şartların tahakkuku ve halkın ihtiyaçlarını ormanlardan değil de başka vâdi-

lerden temine çalışmak suretiyle bu dâvayı halletmektir. Aksi halde ne kadar sert kanun getirirsek getirelim bu işi halledemeyiz.

Bu hususta çok mühim olan iç iskân meselesinden bahsetmek istiyorum. İç iskân hakkında Orman Kanununda bâzı hükümler var. Ama ben bunları tatminkâr bulmuyorum. Hattâ iç iskân mevzuunun orman mevzuuna girmesine taraftar değilim. Bizim eski tarihli bir İskân Kanunumuz var fakat bu kanun ihtiyacı karşılayacak gibi değildir. Bugün yeni bir iç iskân kanununa ihtiyaç vardır. Bunun orman kanununda mı yer alacağı yoksa yeni bir kanun meselesi mi olduğu tamamen şekli ve kanun tekniği ile ilgili bir meseledir.

İç iskân meselesi neden çok ehemmiyetlidir? Muhterem arkadaşlarım, bugün Türkiye'de orman içindeki köylerin adedi 7 500 dür. Ormanların civarındaki köyler de eklenirse bu miktar 18-19 000 e yükselir ki, Türkiye'deki köy adedinin % 50 si demektir.

İç iskân meselesi üzerinde sadece orman kanunundan dolayı ve ormanların muhafazası için durmuyoruz. Birçok yerli ve yabancı iktisatçıların kitaplarını tetkik ediniz, onlarda şu hükme rasgelirsiniz. Türkiye'de en bol şey emektir. En çok heba olan şey de yine emektir. (Bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, cetlerimizden Türkiye'de ilk iskân mıntakaları, yerleştikleri yerler pek tabii olarak ormanlık arazilerdir. Çünkü o zamanlar nüfus azdı, ormanlarda avlanmak imkânı daha boldu, ormanlık mntakalar yerleşmeye en elverişli mntakalardı. Şimdi seneler ve asırlar geçtiği halde aynı durum muhafaza edilmektedir. Ormanlık arazide yerleşik durum aynı şekilde devam etmektedir. Torosları tetkik edenler görmüşlerdir. Tahtacılar halâ ilk geldikleri şekilde yaşamaktadırlar.

Bunların geçimleri ormandır. Ama ormandan geçinmiş olmaları bugüne kadar bunlara bir refah sağlamış mıdır? Sağlamamıştır. Gene yastıkları bir ağaç parçası ve örtüleri de mahdut bir yorgandan ibarettir. Binaenaleyh orada kalmaları ile daha çok sefalete düşmüşlerdir. İç iskân meselesi üzerinde durmamızın en büyük sebebi işte budur. İş gücünü yeni istihsal sahalarında kıymetlendirmek, Türkiye'ye iktisadi, sosyal ve kültürel sahalarda yeni bir kuruluş düzeni vermek arzusudur.

İkinci olarak da burada bunların bulunması keyfiyeti ve ormandaki aşırı nüfus kesafeti ormanların tahribini ister istemez devam ettirecektir. Geçimlerini başka yoldan temin edemeyecek olursak bu böyle devam edecektir. Allah muhafaza etsin 30 - 40 - 50 sene sonra ormanlarımız biter ve Türkiye maazallah bir çöle benzerse o zaman onlar da kendiliğinden kaçacaklardır. Böylece bunlar o zamanki hükümetin başına daha büyük gâileler açacaklardır. İç iskân meselesinde bâzı arkadaşlar bunun bir ütopye olduğunu söylüyorlar. Ama bâzı arkadaşlar zaruridir diyorlar. Bendeniz burada muhterem Cavid Oral'a iştirak ediyorum. Türkiye'de bu dâva halledilmedikçe, orman dâvasının belkemiği olan bu dâva halledilmediği müddetçe orman korunmaz.

Şimdi sanıyorlar ki arkadaşlar, bilhassa Hilmi Dura şu yapılacak, şuradan şuraya nakledilecek filân. Arkadaşlar böyle değil; bir iskân politikası hiçbir zaman, hiçbir yerde 30 - 40 seneden az müddetle tatbik edilmemiştir. Her yerde 30 senede, 40 senede tedricî olarak yapılmaktadır.

Zaten dikkat buyurulursa memleketin sanayileşmesi bir kısım nüfusunu kendiliğinden büyük merkezlere çekmektedir. Bunları plânlaştırmak lâzımdır. Türkiye ziraati plânlaşır da ha çok nüfusu barındıracak bir hale geliriz. Ama bugünkü imkânlarımızla ziraatimiz bu nüfusumuzu bile kaldıramaz. Bunlar hep birbirine bağlı meselelerdir.

Bu prensip tesbit edildikten sonra, antr parantez şunu da kabul etmek lâzımdır ki Türkiye ormanları bir gelir membaı olmaktan çıkmıştır. Bir gider kapısıdır, Devlet için. Ve bu gidere katlanacağız. Nasıl Millî Müdafaa için bir buçuk milyar göksümüz kabarak veriyorsak ve bu bir zarurettir diyorsak; nasıl şu veya bu meselelerimiz için hayatidir, diyor, malî fedakârlıktan kaçınmıyorsak, memleketimizin barınabilir bir yurt olabilmesinin ölçüsü olan ormanlarımız için de Devlet bütçesinden senede 100 - 150 milyon lira fedakârlık yapmaktan kaçınmamalıyız.

Bunun başka memleketlerde tatbikatı nasıl oluyor? Evvelâ ormana en zararlı olan köylelerin ele alınması meselesi var. Sonra bizim köyümüz çok dağınıktır, bunların bir araya getirilmesi hem köy hizmetlerinin kolaylaştırılma-

sını intacedeceği gibi sosyal faydası da olacaktır. Müttehassısların tetkiklerine göre Türkiye ormanlarının iş kapasitesi 1,5 - 2 milyon nüfusu barındırabilecek vaziyettedir. Bugün orman içi ve civarında 8 - 9 milyon nüfus var. Orman içinde bulunanlar ise 5,5 milyon kadardır. Orman işleri organize edilirse orman işleri yalnız orman içinde bulunan halka hasredilir ve onlar da bu işler için yetiştirilirse daha istifadeli olur. İş kapasitesi dışındaki nüfus da plânlı bir şekilde iskâna tâbi tutulur. Bu, o kadar güç bir iş değildir.

Muhterem arkadaşlarım, Hilmi Dura arkadaşımız sordular: Acaba diğer memleketlerde iç iskâna taallûk eden böyle bir tatbikat olmuş mudur?

Bu hususta tamamen hazırlıksızım, gerekli cevabı verebilmek için literatürü, kitapları karıştırmak lâzımgelir. Yalnız şu anda hatırlıyabildiğim noktaları söylemek lâzımgelirse iskân hareketleri Almanya'da, Bavyera ve Saksonya'da da, Fransa'nın birçok yerlerinde, Amerika'da, Kanada'da. Hattâ Kanada'da da öyle bir yerleşme şekli vardır ki, orman içine orman işçisi yerleştirmek için dışardan nüfus getirilmiştir. Çünkü ormanda muayyen bir nüfusa pek tabii olarak ihtiyaç bulunmaktadır. Tarihten de bunun misallerini bulmak mümkündür. Meselâ Petro ve Katerina zamanlarında Almanya'dan getirilmek suretiyle Volga kıyılarına yerleştirilmiş Volga Almanları mevcuttur. Meselâ yeni teşekkül eden Endonezya Cumhuriyeti fazla nüfuslu Cava'dan, Somatra, Borneo gibi adalara insan yerleştirmek için iskân plânları hazırlamıştır. İskâna taallûk eden bu plânlar tatbikat safhasına konmuştur.

Türkiye'ye gelince; muhterem arkadaşlarım, 93 harbinde ve ondan sonraki harblerde gerek Kafkasya'dan ve gerek Bulgaristan'dan ve sair yerlerden devamlı olarak göçmen getirdik. Sanıyor musunuz ki, dışardan gelenleri barındırmak imkânı, bir kısım insanı yurt içinde şuradan alıp buraya götürmekten daha basittir? Hükümetimiz pekâlâ, basiretli bir hareketle, daha dün memleketimize gelen 250 bin nüfusu yerleştirmiş bulunmaktadır.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Yerleştirmek istedi ama, daha yapamadı.

İSMAİL SELÇUK ÇAKIROĞLU (Devamla) — Bu, iç iskân hususunda teknik imkânsızlık-

lar ve usulsüzlüklerden doğma bir neticedir. Şüphesiz bunlar da ikmal edilecektir. Mühim olan prensibin doğruluğudur. Bakınız, size bir, iki misal daha arz edeyim. İstanbul ve civarında bunların misalleri mevcuttur. Meselâ; Polonez köyü halkı, Polonya'dan gelen göçmenlerin teşkil ettiği bir köydür. Bugün Belgrad ormanları diye anılan sahada sâkin bulunanlar Belgrad'dan getirilmiş insanlardır. Demek ki, tarihimizde bana mümasil iskân şekilleri daima görülmektedir.

Muhterem arkadaşlar, affınıza sığınarak bir istatistik daha vermek istiyorum. Türkiye'de yerleşmenin bu şekli ve ormanların gayrimuntazam dağılışı keyfiyeti orman mntakasındaki halkın daha çok istifadesini sağlamıştır.

Şehir nüfusu, nüfusun % 25'idir. Bunlar yakacak odun istihsalinin yüzde 20'sini istihlâk eder; kullanılacak odunda nispet yüzde 25'tir. Orman içi ve civarında bulunan halk ise Türkiye nüfusunun yüzde 47,5'udur. Fakat onların yakacak odun sarfiyatı istihsalin yüzde 76'sıdır. Kullanılacak odun istihlâkleri de istihsalin yüzde 73'üdür.

Ormanlarla ilgili olmıyan köylerin nüfusu da Türkiye nüfusunun yüzde 27,5'udur. Bunların sarfiyatı, yakacak odunda yüzde 4 ve kullanılacak odunda ise yüzde 2'dir.

Millî hizmetler bakımından düşünecek olursak ormanlar netice itibariyle bütün fertlerin müşterek malıdır. Yarın ormanlar elden gittiği zaman, su dümeni bozulursa, iklim altüst olursa bundan bütün Türk köylüsü ve bütün Türk halkı zarar görecektir. Ekseriya otlatma hükümleri bakımından da Orman Kanunu, miktarı kâfi hüküm ihtiva etmemektedir.

İskân hususunda söylediklerimiz burada da aynen vârittir ve Türk hayvancılığı hakkında yeni bir mevzuata sureti katiyede ihtiyaç vardır. Bu, tabiidir ki orman politikası ile hemahenk olacaktır.

Türkiye'de intifa hakları meselesi henüz lâ-yıkı ile halledilmiş değildir. Muhtelif memleketlerde, Orta - Avrupa'da ve Amerika'da bu meseleler şöyle hallediliyor : Evvelâ intifa haklarını satın alıyorlar ve memleketin o sahadaki nüfusunun refahı başka tedbirlerle temin ediyor. Meselâ bir misal arz etmek isterim :

İstanbul'da Mürefte civarında tabii gaz bu-

lundu. Yakında İstanbul'a getirilecek. Hükümet program yapar, gazın bir kısmı yakacak olarak köylülerin istifadesine arz edilir. Gayet ucuz verilsin. Köylü gazı kullanacağı için pekâlâ Yüksek Meclis o civardaki ormanlardan yakacak olarak köylünün intifamını menedebilir. Demek ki diğer memleketler bu gibi mevzularda ikame usulünü kabul ve tatbik etmiş, ondan sonra orman mevzuunu halledebilmiştir. Orta - Avrupa'da ormanların tahribine bu suretle mâni olunabilmiştir.

Ahır hayvancılığı geliştirilip zararlı ırkların kaldırılması ve bütün bu tetbirlerin tedricen tatbiki neticesinde o memleketler halkı müreffeh bir seviyeye ulaştırılmıştır, hem de orman, halkın zaruri ihtiyaç baskısından kurtarılmıştır. Türkiye'de ormanlardan istifade şekli diğer memleketlerin geçtikleri bu yollardan geçilerek tertiplenir, bir nevi orman arazisi depoları tesis edilerek açmalara mâni olunursa zararlı hayvanların tesirinden korunursa bu mevzuda ilk merhale katedilmiş olur.

Tasavvur edin ki, bir memlekette hayvanlar başıboş ormanlarda otlarsa, orman tarla açma sahası olarak kullanılırsa, kiremit, çinko yerine pedevra kullanılırsa o memlekette orman muhafaza ve gelişmesi olur mu? Bu basit intifa şekilleri kaldırılmazsa elbette ormanlar tahribata uğrar. Onun için bu basit intifa yerine başka şeyler ikame edip ormanları kurtarmak lâzımdır.

Şimdi muhterem arkadaşlarım, Orman Kanunu üzerinde konuşulurken, bilhassa Hürriyet Partisi adına konuşan Ziya Termen arkadaşımız ve diğer birçok arkadaşlarımız, daha liberal esaslara göre Orman Kanunu yapılması ve orman işletmesi üzerinde durdular. Müsaadenizle bir iki satırla bu hususta kanaatlerimizi söyleyelim.

Muhterem arkadaşlarım, evvelâ liberal olup olmaması meselesi. Demirperde arkası memleketleri bir tarafa, diğer bütün medeni memleketlerde liberal olup olmamanın ölçüsü, mevzular, mevcut şartlardır. Arkadaşlarım şu temin etmek isterim ki orman mevzuunda bugün bütün liberal düşünceli iktisatçı ve maliyeciler devletin vâsi salâhiyeti olduğunu kabul ederler. Hattâ orman mülkiyeti hakkında yegâne mülkiyetin devlet orman mülkiyeti olduğunu dahi müdafaa ederler. Bu husustaki malûmatı ve litaratücü arkadaşımız arzu ederlerse, birçok kıymetli, maliyeci ve iktisatçı arkadaşları şînesinde barındı-



ran kendi partileri içinde kolaylıkla bulabilirler.

Arkadaşımızın güzel üsluplu konuşmalarını dinlerken, arzu ederdim ki daha ilmî, daha esaslı bir konuşma yapmış olsunlar. Zira konuşmaları bir parti görüşü olarak yapılmıştır.

Bu hususta litaratürden iki satırlık bir şey daha okumaklığımıza müsaadenizi istirham eyliyeceğim.

Yine, Birleşmiş Milletler yayınında şöyle bir paragrafta raslanıyor; «Orman mevcudu fertlerin serbest tasarrufuna terkedilemez; asırların mirası müsrif bir evlâdın ihtiyatsızlıklarına mâruz bırakılamaz; ormanların yok edilmesi insau toplulukları için o kadar vahîm ve o kadar sürekli neticeler verir ki, âmme idareleri onları korumak için her tedbiri almakla mükelleftirler. Muhtelif memleketlerde kabul edilmiş mülkiyet rejimi ne olursa olsun ormanların idaresi devletin, âmme topluluğunun, teşekküllerin müdahalesi zarureti kendisini göstermektedir.»

Muhterem arkadaşlarım, en liberal memleketlerden bir iki misal daha vermek istiyorum. Amerikan orman servislerinin bugün yegâne vazifesi yeni devlet ormanları tesis etmek ve devlet ormanları satınalmaktır. Günden güne Amerikan devlet ormanlarının hacmi artmaktadır. İngiltere'de de devlet ormanları artmaktadır. 1920 ile 1937 seneleri arasında İngiltere'de devlet ormanlarının vüsati %2 den % 13 e çıkmıştır. Bugün bu miktar daha da artmıştır. Bugün; tamamen, en demokratik esaslara sadık olan ve yeni medeniyetin beşiği sayılan İsveç'te devlet ormanlarının miktarı 10 - 15 senede % 14 ten % 25 e çıkmıştır. Bugün bu miktar daha da artmaktadır. Liberal olup olmadığı hususunda, İkinci Cihan Harbi devresinde İsveç'te cereyan etmiş bir hâdiseden bahsetmek isterim. İsveç'te; ormanların büyük kısmı şirketler ve fertler tarafından idare edilir. Fakat devletin kontrol ve teknik müdahalesi çok fazladır ve hususi teşebbüs İkinci Cihan Harbinde kerestenin fazla fiyat kazanmasından dolayı ihracettikleri kerestelerden pek fazla kâr sağlıyor. İsveç Hükümeti bir karar alıyor, diyor ki; metre küb başına şu kadar kronndan fazla olan satışlardan fazla olan miktar devlet hazinesine verilecek. Hususi şirketlerin kazancını alıyor. Ne maksatla alıyor; yeni ormanlar tesis ediyorlar; yeni orman tesis etmek isteyen fertlere uzun vâdeli kredi veriyorlar. İsveç'te hiçbir kimse tarafından bütün

bu tedbirler vatandaş hak ve hürriyetlerine muğayir görülmüyor. Bugün Türkiye'de Orman Kanunu yaparken, antr parantez söyleyeyim, en mühim noktalardan biri ağaçlandırmadır. Ağaçlandırmayı teşvik için en müttekâmil olan Fransa ve İsveç mevzuatının göz önünde tutulmasını bilhassa istirham ederim.

Şimdi arkadaşlar, bâzı arkadaşlar Devlet Orman İşletmeleri üzerinde durdular. Bu «işletme» kelimesi sempatik bir kelime değildir. İşletmeden neyi kastediyoruz? Ormanın devamlılığını sağlayacak ve nesillerden nesillere mukaddes bir vedia olarak devredilecek bir işletme. Devlet orman işletmeleri bu gaye ile kurulmuşlardır. Arkadaşlara hak veriyorum. Kuruluş hataları ve kendi yağı ile kavrulma ihtiyaçları ve Hazinesinden bir yardım görememek gibi sebepler işletmeler için tenkid mevzuu olabilir. Bunlar tatbikat hatalarıdır. Fakat işin prensibi doğrudur.

Biz bugün orman işletmeleri dediğimiz zaman, hususi teşebbüslerin yapamadığı ve yapamayacağı hususların devlet işletmesi tarafından ifasını kastediyoruz. Hususi teşebbüs her yerde ve daima kâr prensibi peşinde koşmuştur. Halbuki ormanlıkta kâr prensibinden ziyade devamlılığın bir neticesi olarak da verimlilik prensibi hâkimdir. Bugün, ormanın verimliliğini diğer sahalardaki hizmetler dolayısıyla, ölçmek zorundayız. Orman işletmesi, işletme kelimesine bakarak daima kâr ve gelir getiren bir müessese olarak hatıra getirilmemelidir.

İşte muhterem arkadaşlar, son sözüm şudur ki, diğer şartlar temin edilmedikçe Orman Kanunu ölü doğmaya mahkûm edilmiş demektir. Böylece altı senede bir buraya Orman Kanunu gelmiş olabilir. Bu tempo bu şekilde devam ettiği takdirde 1970 te veya 1980 de gelecek olan kanunun adı Orman Kanunu değil Türkiye'yi Ağaçlandırma Kanunu olacaktır. Zira orman bitmiş olduğundan orman kanunu için mevzu bulunmayacaktır. O zaman da milyarları göze almak zorunda kalacağız. Onun için en iyi tedbirleri bugünden almamız lâzımdır. Sözlerimi Garblı bir âlimin şu vecizesiyle bitiriyorum :

«Bırakın orman varlığını müdafaa edelim. Zira onun hayatı bizimkiyle birdir.» (Alkışlar)

REİS — Kemâl Terzioğlu.

KEMÂL TERZİOĞLU (Çorum) — Çok muhterem arkadaşlarım, bir milletin idamei hayatı

tının başlıca unsurlarından birisi olan orman mevzuunda yüksek huzurlarınıza getirilen ve aidolduğu encümenlerde de bir hayli kıymetli mesai sarf edilen yeni orman kanunu tasarısı üzerinde, Yüksek Heyetinizce de hassasiyetle durup Türk Milletine hayırlı ve faydalı bir kanun kazandırmak temennisiyle sözlerime başlayacağım.

Kıymetli arkadaşlarım; cemiyetin müşterek malı olan ormanın sosyal hayatta ve bir milletin yaşamasındaki rolünü ve ehemmiyetini benden evvelki hatip arkadaşlarımın da izah ve ifade ettikleri gibi, bütün tarih boyunca edinilen tecrübeler şu hakikati ortaya koymuştur : Ormansız ve ormanı bulunmayan milletlerin idamei hayatı zordur ve yok olmak âkabetine müncerdirler. Ormanı olup da bilâhara ormansız kalan milletlerin göç etmek mecburiyetini duydukları tarihi vakıalar zümresindedir.

Yine bir memleketin iktisadiyatındaki rolü kadar ve bunun tabii neticesi olan refah ve saadatinin yükselmesinde âmil olan ormanın o milletin yaşayış tarzlarına da müessiriyeti gayrikabili inkârdır. Yine bu cümleden olarak o memleketin iklimi, havası, suyu ve toprağı üzerinde de büyük tesiri olan ormanın, mütemadi tahrip ve istismarı neticesi yok olan yerlerinde ormansızlık yüzünden sel ve seylâpların sebeb oldukları felâket ve facialar her zaman müşahede olunan hâdiselerdendir.

Bir insan nereye ve neye baksa ki; ormandan istihsal olunan madde ile karşılaşsın. Şehirler onunla kurulu, yuvamızı onunla yaparız. Elinizdeki kalem ve cebinizdeki defter velhasıl medeni bir cemiyet hayatını harekete getiren ve bütün cihaz ve vasıtaların tekemmülü onunla mümkün, onunla kaimdir.

Neticei kelâm; bir memleketin ormanının mevcudiyeti ve çokluğu oraya saadet, getirir, azlığı ve yokluğu ise felâketini muciptir. İşte bu kaygı ve endişe iledir ki, koruyucu ve kurtarıcı tedbirler olarak bugün de şimdiye kadar mer'î olan kifayetsiz ve istismara müsait 937, 3116, 5653, ve 5658 sayılı kanunlar yerine yepyeni ve vatandaşları refaha ulaştırarak bir kanun tasarısı görüşülmektedir. Bunu en iyi bir şekilde sağlamak, ancak üzerinde hassasiyetle durmakla kabil ve mümkündür.

Muhterem arkadaşlar, milletlerin millî var-

lığı olan ormanlardan faydalanmak insanlar için ne kadar cazip ve hak ise istifadesi mukabili de orman yetiştirmek bir borç ve bir zaruret. Orman yetiştirmeden mütemadiyen ormanı istismar, ormandan istifade ve intifa yoluna giden bir milletin durumu, ancak mirasyedi bir evlâdın durumundan farksızdır. Bunun ise sonu husrandır. Benden evvel konuşan arkadaşlarımın ifade ettikleri gibi, ormanlarımızın yüzölçümü; nüfusumuza göre ve arazi sathımıza nispetle çok azdır. Bu da ancak yüzde 13,5 dur. Ormanımız var diyebilmemiz için ancak yüzde 25, yüzde 30 u bulması lâzımdır. 10,5 milyon hektarlık bir ormana sahibolan Türkiye her sene hasis menfaatler yüzünden büyük orman yangınlarına (açma yüzünden) mâruz kalmakta ve gitgide büsbütün ormansız hale gelmek tehlikesiyle karşı karşıyadır. Buna zamimeten mahrukat olarak ve kısmen de kerestelik ağaçlar yerine kaim olacak ormanlar içerisindeki orman artıkları temizliği yapılmadan gerek devlet işletmeleri ve gerekse hususi işletmelerin lüzumsuz katiyatı ve eski gelişigüzel işletme rüşupları temizlenmeden, ormanlarda yollar açılmadan tam ve mütakâmil bir ormanlık sistemine gidilmeden orman mevzuuna ve bu ezeli derdimize parmak basılmış sayılamaz. Bu derterimize devayı katî ve zecri tedbirler almakla ancak mümkün olabilir. Yoksa orman bakım memurlarının ormanda yapacağı vazifeyi şehir ve kasaba kenarlarında, çarşı ve pazar yerlerinde sırf gösteri mahiyetindeki hareketleriyle mümkün olamayacağı bedihi ve aşıkârdır. Bakım memuru; baltanın henüz yetişmek çağında ve istidadında olan ormanda tahribatını yapmadan vazifesini görmesi icabeder. Yoksa ormandan kesilerek çarşıya gelmiş odunu, yapıya konmuş ağacı, mamul hale gelmiş keresteyi yakalamak marifet değildir. Yine bu meyanda; serendireği olabilecek ve bakmaya kıyamadığımız bir ağaçtan, sırf bir yük çıra elde edeceğim diye yapılan tahribat, orman kaçakçılığı ve buna uzaktan veya yakından göz yuman bakım memurları işte bu ve bunun gibi yıkıcı ve tahripkâr hususları kökten halledecek tedbirlerin alınmasını istihdaf eden hükümleri tasarıda yer almasını görmekle cidden bahtiyarız.

Arkadaşlarım, ormanlık muntakadaki köylülerimizin de durumlarını ve istikballerini ciddiyetle nazara alarak hazırlanan bu tasarının

ehemmiyeti inkâr edilemez. Yurdumuzun muhtelif orman bölgelerinde yaşayan altı milyona yaklaşan köylümüzün birden iç iskâna tâbi tutulması ne maddeten, ve ne de mânen mümkündür. Bu vatandaşlarımızın peyderpey arzuladıkları yerlerde iskânı, ve halen buldukları yerlerde küçük el sanatı, sebzeçilik, arıcılık ve buna benzer geçim imkânları sağlamak ve lüzumlu kredilerin verilmesi yolundaki tasarıda mevcut hükümleri cidden takdire şayandır.

Tasarıda cezai hükümlere gelince; bir zamanlar bugüne dahi rahmet okutan orman korucusu olan orman askerleri, ormanı âdeta tahribe memur imişler gibi edindikleri süfli menfaatler karşılığı ormanı âdeta satışa çıkarır gibi mahvına göz yummuşlardı. Her ne kadar bugün pek öyle değilse de, tamamen de önüne geçilmiş sayılamaz. Bugünkü tasarıda ormanı taribedenler hakkında vaz'olunan cezai hükümler kifayetsizdir. Ormanın bihakkin korunabilmesi için mesuliyet silsilei meratibi düşünülmüş değildir. Burada; orman bakım memuru, ve muhtar, bekçi yanında köy ihtiyar heyeti, nahiye müdürü, kaymakam ve hattâ valilerin de ithali müsmir ve faydalı olacağı kanaatindeyim. Bu bapta ihbar ve müracaatlerde ufak bir ihmal ve tekâsül gösterenlerin aynı müeyyide ile karşılaşmaları mümkün kılınmalıdır.

Gelecek nesillere yemyeşil bir Türkiye vadeden ve orman bölgesinde yaşayan altı milyon köylümüze yeni ufuklar açan, kıymetli görüş ve bilgilerin ışığı altında hazırlanan tasarının kanuniyet kesbetmesini ve millete hayırlı ve uğurlu olmasını candan dilerim.

**BAHRİ TURGUT OKAYGÜN** (Tunceli) — Sevgili arkadaşlarım, ben de arkadaşım Mehmet Özbey gibiyim. Yani beni intihabedenlerin % 80 i orman bölgelerinde ikamet ederler. Benim şahsan ve beni intihabedenlerin sabık ormancılardan çıktıklarını, muhterem Sivashılar Timur'dan çekmemişlerdir. Buna rağmen dünkü ormancılara mâtuf bu şikâyet ve telmih karşısında bugünkü ormancuları tenzih etmek isterim.

Her şeye rağmen, vatan her şeyin üstündedir, ve millî ormancılık ailesinin derin tarihlere dayanıyan mesaisini ve inkişafını selâmlamak iktiza eder.

Büyük vezir ormanın içinden geçermiş, samur kürkü bir çalıya takılmış, maiyetindekiler telâşla koşmuşlar. Fakat, vezir emretmiş :

— Dalı kırmayınız, kürkün o kısmını kesip üzerinde bırakınız. Ta ki, orman rencide edilmesin. Teccsüme mâni olunmasın.

Değerli arkadaşlarım, Orman Kanununun teknik cephesi üzerinde ve esbabı mucibe lâiyhası ile maddeler üzerinde durdular. Hilmi Dura arkadaşım mütat basiret ve vukuflarını bir kere daha teyidederek mevcut tezatların telifine gayret gösterdiler. Çünkü, bu vatanın müstakar bir orman politikasına ihtiyacı vardır. Islaha muhtaç hususların, hükümet noktai nazarı ile metin arasındaki tenakuz ve mübayenetin giderileceğine eminim. Bendeniz konuşmamın bir ihtisar rekorunu düşünerek orman dâvasının tamamı üzerinde teksif etmek isterim.

Muhteşem Parkın güzel ağaçlarını budarken bile müteveffa Reis Ruzvelt tahammül etmez ve yüzünü çevirerek katiller dermiş.

Bir ecnebi mebus Berlin civarındaki ormanlarda gezerken lâtif bir dalcık keserek göğsüne takmış, etraftan yetişen bekçiler bir zabıtlı mebusu muhakemeye götürmüşler. Hâkim :

Almanya'da insan hayatı kadar mübarek olan bu ağaca neden kıydın? Mebus :

— Kanunlarınızı bilmiyorum, demiş. Hâkim :

— Cezanı tecil ediyorum, bir daha Almanya'ya gelersen evvelâ ağaçlarımıza saygı besle... Cevabını vermiştir.

Birçoklarımız Avrupa'yı bilirsiniz. Avrupa muazzam bir parktır. Ve bendenize göre Avrupa medeniyetinin temeli evvelâ ağaç, orman ve çiçektir. Medenî müesseseler, âbideler, katedraller, hastaneler, müzeler, saraylar sonradan gelir.

Binaenaleyh, Âli Meclisin çok değerli âzalarının orman dâvasına karşı gösterdikleri derin ve geniş alâkanın teminatı altında Orta ve Şarkî-Anadolu'yu ağaçlandırmak mevzuunda bir millî seferberliğe gitmek mevzuunda Cavid Oral arkadaşım ile alabildiğine mutabıkım.

Orman işletmeciliğini türbedar haline getirmemek şartıyla muhafaza teşkilâtı son derece takviye ve murakabe edilerek mevcut ormanlarımız enkâzdan temizlenmiş halde muhafaza edilirken Orta ve Şarkî-Anadolu'nun her köyünde ormanlar tesisi suretiyle girişilecek seferberlik içinde yine muhafaza ile alâkalı kimselere ihmal halinde ehemmiyetli cezalar vermek lüzumuyla karşı karşıya olduğumuzu unutmamak lâzımdır.

Orta ve Şarki - Anadolu'da süratle ormanlar tesis edildiği takdirde güzel vatanımız Anadolu'nun yağmurları muntazam yağacak, suları kurumiyacak, toprak akıp uçmıyacaktır.

Kanunda orman yetiştirmek için kabul edilen teşvik ve himaye prensibini daha da ileri götürmek lâzımdır. Orman dâvası, millî bir dâva olduğça, millete mal edildikçe muvaffak olacaktır.

Eski zamanlarda ormancı yoktu, millet vardı. Yaş kesen baş kesmiş sayılırdı. Korucuklar o sayede masun kalmışlardı.

Tunceli'nde yeşil tepelerin ziynetini yapan güzel ağaçların masuniyetini temin için cedit birer ziyaretgâh addetmiştir. Sabah güneşinin ilk aksettği ağaçlar da masundur. Şamanilerden kalan bu anane halen devam etmektedir.

Binaenaleyh, eedadin bu ağaç sevgisini bidden sonraki nesillere intikal ettirmek için ilk ve ortaokullara bunu ehemmiyetli bir ders halinde vermek lâzımdır.

Burada istitrat kabilinden bir hususu arz etmek isterim. Ziya Termen arkadaşımız kanunun tehcir prensibinden bahsederken hususi bir telâş içinde bulundular. Kendilerinin muhterem kanaatlerinden uzak olduğumuzu bilmek lâzımdır. Telâş tevlidedecek bir endişenin mevcudolmadığını bildikleri halde böyle görünmelerinin mânasını kendilerine bırakarak arz etmek isterim ki, böyle bir hicret mümkün olduğu takdirde evvelâ modern köyler, araziler ve mütedavil sermayeler hazırlandıktan sonra senede muayyen miktarda vatandaş kendi rızasıyla ve yeni bir sevk içinde mahrumiyetten varlığa intikal edecektir. Naçiz kanaatime göre bütün bunlar işin teknik taraflarıdır. Asıl dâva Orta ve Şarki - Anadolu'yu bozkırdan, stepten kurtarmaktır.

Yalnız Konya ovasında dikilecek dut ve badem ağaçlarıyla bir iklim tadiline gitmek kabilidir.

Orta ve Şarki - Anadolu'nun ağaçlandırılması mevzuunda Mehmet Özbey ve bendeniz değil; daha çok Konya, Diyarbakır, Erzurum, Kayseri mebusları arkadaşlarımızın hararet ve heyecanına intizar etmekteyiz.

Orman işletmeciliğini tüccar olmaktan kurtararak bir fennî bakım ve ayıklama müessesesi, muhafaza teşkilâtını ise köşede bucakta anlaşmalardan uzak ve ormanın üzerinde kuş uçurmıyan

bir himaye sistemine mâlik olduğunu görmek, hepimizi mesut eder.

Orman idaresiyle vatandaş arasındaki ihtilâfları bu kanunun uğrıyacağı tadillerle tamamen ve esasından bertaraf etmeli, onun yerine bir vahdet ve bir beraberlik teminini ihdas ve ihzar edecek imkânlar hazırlamalıdır.

Buna dair teklif ve dileklerimiz mahfuz kalmak şartıyla sözlerimize son verir, hepinizi selâmlarım.

**SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Kastamonu) —** Muhterem arkadaşlarım; benden evvel konuşan arkadaşlarımla konuşmalarını tekrar etmeyeceğim. Ormanın faydalarından ve ormansızlığın felâketinden de bahsetmeyeceğim. Çünkü kıymetli arkadaşlarım buna dair uzun iza-hatta bulundular. Doğrudur. İştirak ederim. Memleketin büyük bir ekseriyetini teşkil eden ve vatandaşla alâkalı orman kanun lâyihasını Büyük Meclise getiren Hükümete teşekkürü bir borç bilirim.

Ancak; 1937 yılında meriyete girmiş bulunan 3116 sayılı Kanun bu memleketin ihtiyacını karşılamadı. Köylü vatandaşla ormancı arasındaki ihtilâfları halledemedi. Vatandaşta itimat telkin edemedi. Ormanların korunması bir müddet başka bir teşekküle bırakıldı ise de ondan da bir netice alınamadı. 3116 sayılı Kanunu tadil eden 4785 sayılı Kanuna göre üç hektardan az olan tapulu ormanlar sahiplerine iade edildi. Fakat yine de vatandaş ihtiyaçları karşılanamadı. İstirabı dindirilemedi. Devlet ormanının üç kilometre mesafe yüzünden ihtilâflar çoğaldı.

Müzakeresi yapılmakta olan kanun lâyihası 3116 sayılı Kanundan pek farklı değil. Bâzı maddelerinde ferahlatıcı hükümler mevcut ise de birçok maddelerinde ağır müevvideler de vardır. Şurası da muhakkaktır ki Hükümet teklifinde memleketin umumi bünyesi nazarı itibara alınarak daha müsait hükümler bulunduğu halde gerek Ziraat Encümeni ve gerekse Muvakkat Encümen yalnız ormanı nazarı itibara almış, yaşayan insanı nazarı itibara almamıştır. İnsansız orman ve ormansız insan olsa ne fayda verir ki...

Kanun lâyihasında ve benden evvel konuşan bazı muhterem arkadaşlarım ormanın tahribini köylüye ve köylünün geçisine mal

etmektedir. Halbuki ben bu kanaatte değilim. Çünkü 3116 sayılı Kanunun meriyete girdiği 1937 tarihine kadar olan ormanlarımızla bugünkü ormanlarımızın yüzölçümü nazarı itibara alınacak olursa ormanların yalnız köylüler tarafından tahribedilmediği kanaati hâsıl olacaktır.

Bugün orman içinde ve civarında oturan köylüler dün yine aynı yerde oturuyor ve bu köylülerin keçisi ve diğer hayvanları da bu ormanlardan faydalanıyordu. Bizde keçi nesli ormanlarımız kadar eskidir. Ve faydalıdır. Köylülerin birer köy koruları vardır. Bu koruların içinde her gün köylünün hayvanları otlar, fakat keçi o kadar zarar vermez. Keçi ancak yeniden yetiştirilen ormanlara zarar verir. Ormanlar devletleştirilip ne zaman istihsale başladık, o zaman halk ihtiyacı verilmeden orman dairelerince vatandaşa müşkülât çıkarıldı, köylü işte o zaman kaçakçılık yapmaya başladı. Köylü evvelce ihtiyacından fazla ağaç kesmek düşünmezdi. Ormanları tahribeden yalnız ne köylü, ne de onun keçisidir. Köylü kendi hudutları içinde ormanı korur, başkasına kestirmezdi, bu yüzden mahkemelere düştükleri vâkıdır. Ormanı tahribeden orman yangınlarıdır. 15 Temmuz - 15 Ağustos 1956 tarihine kadar Ege ve Antalya ormanlarında, gazetelerin yazdığına göre on binlerce hektar orman yanmıştır. Millî servet heba olmuştur. Orman yangınlarını önlemek için ciddî ve lüzumlu tedbirler alınmalı ve ormanları kasten yakanlara idam cezası verilmelidir. Diğer bir husus da vatandaşın hattâ tapulu tarlasında yetiştirdiği ağacının gerek şahsi ihtiyacına, gerekse satış için yaptığı müracaatında orman dairelerince binbir türlü güçlüklerin çıkarılmakta bulunmasındandır. Vatandaş bu yüzden zararlara uğramış ve kaçakçılığa mecbur bırakılmıştır. Bu münasebetle bir, iki müşahademi arz edeceğim: 1954 seçim arifesinde arkadaşlarımızla Daday'dan gelirken Gölköy'ün kahvesinde oturduk. Köylüler ormanlardan gerek kereste ve gerekse odun ihtiyaçlarının verilmediğini, kendilerine Balı dağı yakın olduğu halde, başka bir köyünde İlgaz'a daha yakın bulunan Kurtgömeç köylüsüne de Ballıdağ gösterilmiş olduğunu beyan ettiler. Bu söylediğim her iki ormandan da orman işletmeleri istihsal yapmak-

tadır. Elbette bu köyler kaçak olarak yakacağımı temin etmişlerdir.

İnebolu'nun Zaryana köyünden bir vatandaşın deniz motörü yüklü olarak Ayancık'tan gelirken motörünün direği kırılmış. Kendi tarlasındaki ağacı kesip direk yapmak için orman dairesine müracaat etmiş, üç, dört gün uğraşmış, müsaade alamamış. Artık kaçak olarak kestiği ağacı direk yaparak motörünü İnebolu'ya getirmiştir. Bu ve buna benzer yüzlerce misal vermek mümkündür. İşte kaçakçılığa âmil olan böyle birçok sebepler mevcuttur.

Orman mıntakasında oturan vatandaşın dokuz milyondan fazla olduğu anlaşılıyor. Bu kanun lâyihasında ve bâzı hatip arkadaşlar, orman mıntakasında oturan köylü vatandaşların peyderpey başka yerlere iskânını tavsiye ediyorlar. Doğru değildir.

Muhterem arkadaşlarım; vatandaş doğup büyüdüğü yerlerden kolay kolay ayrılmıyor. Bir misal vereceğim. Bizim Araç kazasının Hocaoğlu köyü zaman zaman heyelân tehlikesine mâruz bulunuyor. Hükümet geçen sene Ulukışla'da bir köy kurdu. Köylüler gitti, beğendiler, fakat malesef gitmediler. 3116 sayılı Orman Kanununa göre bir hukukçu âzanın da bulunması ile tahkik komisyonlarının kurulması kabul edilmiş. Hukukçu âza bulunmadan iki orman mühendisinin yaptığı bu tahkik işleri Kastamonu mıntakasında ve bilhassa İnebolu'da binlerce aileyi mahkemelerde süründürmüş ve perişan etmiştir. İşte bu vatandaşlar Yüksek Meclisin çıkaracağı âdil bir kanunu beklemektedirler. İnebolu'dan 35 köy muhtarının mühürünü taşıyan bir mazbata ile 3116 sayılı Kanunun 5 nci maddesine göre bir hukukçu âza ile tahdit komisyonu kurulmadığı, iki orman mühendisinin yaptığı tahdide üç ay zarfında itiraz da etmemiş oldukları için bütün tarlalarının ellerinden alınacağından bahseden mazbatayı zabıtlar arasında bulunmak üzere Riyasete takdim ediyorum. Salıcı ve diğer köyler yazılıdır. Hükümet tahdit komisyonlarının aded bakımından kifayetsiz olduğuna kanaat getirmiş olacak ki âza aledini 8 e çıkarmıştır. Noksan âza ile yapılan tahditlerin hükümsüz sayılması ve yeni kurulacak tahdit komisyonlarına buraların yeniden tehdidinin yaptırılması bu gibi mağdur olmuş vatandaşları mağduriyetten kurtarmış olacaktır. Tahdit işlerinin kadastro heyetlerince yaptırılmasında her bakımdan fay-

da olacağına kaniim. İkinci faslın lâyihadan çıkarılması yerinde olur. Orman işletmeleri ile bakım işlerinin ayrılması da muvafık olur. Çünkü Orman Umum Müdürlüğü teşkilâtında çalışan arkadaşlar devlet memurudur. Bu müessesenin yaptığı istihsali maaşlarını çıkaracak diye kesim yapıldığı her zaman söylenmektedir. Bu Umum Müdürlüğün masrafları umumi bütçeden verilmesi, orman mahsullerinden elde edilen varidat da umumi varidata ithal edilmelidir.

Bir misal :

1954 de Meclisin tatilinde arkadaşlarımızla Araç'ta vatandaşlarla görüşürken orman idarelerince ihtiyaç kerestesi verilmediğini beyan ettiler. Ben de kendilerine ormanlarımızın takatinin azaldığını, bu yüzden verilememiş bulunacağımı, inşaat sisteminde değişikliğin yapılmasını tavsiye ettiğim sırada kalabalığım arasından yüksek sesle «onlara orman var, bize gelince orman yok, bizim derdimizden anlıyan da yok» dediler. Kendilerini tekrar dinledik. Bize orman depolarını gösterdiler. Deponun mütaaddit istiflerle dolu olduğunu biz de gördük. İşte bu köylünün gösterdiği depo müsait de değildir. İhtiyaç kerestesi verilmiyen orman deposudur.

Arkadaşlar, orman işletmelerince kesimin ormanın takatinden fazla yapıldığına kaniim, buna da bir misal vereceğim. Geçen sene Haziran ayında arkadaşım Salim Esen'le Kastamonu'ya gidiyorduk. Dışkapı'da birbiri ardınca kereste kamyonlarına rasladık. Saat sekizden, akşamın 17 sine kadar 21 kamyon geçti. Buna orman dayanır mı? Her kamyonunda en az 10 metre küb kereste bulunmaktadır. Lâyihanın 38 nci maddesine sahlep, kitre, çilek, soğan, kocayemiş, alıç, palamut gibi orman mahsulâtı yani buna mantar da dâhil. Tasavvur buyurun bir köylü orman içinde ve civarında oturuyor. Yoldan geçerken de çilek, alıç, mantarı gördü. Karnı da aç. Bunun için de izin almak mı lâzımdır. Yanlış ve lüzumsuz bir hüküm. Bir devlet ormanına 10 kilometreden uzakta bulunan fakir köylülerin ihtiyaçlarını şehir ve kasabalara giderek para ile almaları lâzım geliyor. Dün bu köylüler orman köylüsü sayılıyordu. Bugün hariç tutmamız hiç doğru değildir. Hulâsa olarak şunu arz edeyim. Muhterem arkadaşlar, ormanın yaşamak için lüzumlu ve faydalı bulunduğu, orman yokluğunun felâket olduğuna inanmış bir insanım. Ormanlarımızın korunmasına şiddetle taraftarım.

Bu meyanda vatandaş ihtiyaçlarını temin etmeden orman işletmelerinin istihsal yapması aleyhindedim. Lâyihada orman muntakasında oturan köylüleri kalkındıracak hükümler de vardır. Ormanların muhafazasına köylü iştirak ettirilmelidir. Orman teşkilâtında feragatle çalışan arkadaşlar çoktur. Fakat bu meyanda kendisinin millet hizmetinde olduğunu unutan memurlara sık sık direktifler verilmelidir. Lâyihanın bir iki maddesinde yapılacak tadillerle mükemmel bir kanun haline geleceğine inanıyorum. Bu kanunun memleketimize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ederim.

REİS — Zeki Erataman. (Yok, sesleri)

Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Aziz arkadaşlarım, bana gelinceye kadar konuşan arkadaşlarımızın fikirlerini hulâsa edersek şu neticede hepimizin müttefik olduğu ortaya çıkar : Bu memlekette ormana lüzum var mıdır, yok mudur? Bütün arkadaşlar, konuşmalarında bu memleket için ormanın lüzumlu olduğu neticesine, konuşmalarında, varmış bulunuyorlar. Elbette ki, bir insanın beşikten mezara kadar ağaca ve oduna olan ihtiyacı, insanın hayatı ortadan kalkıncaya kadar muhakkak ve zaruridir. O bakımdan bir memleketin ormana olan ihtiyacı mutlak ve lâzımdır. Ancak bunun miktarı mevzuabahsolabilir.

Acaba bu memleketteki, ormana olan lüzum karşısında yeter miktarda orman mevcut mudur?, değil midir? Bugün bu kanunun çıkma sebepleri, doğrudan doğruya elde mevcut metanın az oluşu ve bundan faydalanacak vatandaş kitlesinin fazla oluşundan neşet etmiş ve değiştirilmek üzere kanun buraya getirilmiştir. Elbette bu kanunu değiştireceğiz, 3116 sayılı Kanun yerine bu kanunu ikame edeceğiz. Fakat bu kanun da az olan bir meta ile ihtiyaçları karşılamaya muktedir midir, değil midir? Bu nokta üzerinde bilhassa durmak icabettir. Bizde orman miktarı, vatan sathının % 10 nu teşkil etmektedir. Bu miktar bir ormana sahibolan bir vatan, o memleketin ormansız sayılmasını icabettirir. Bir memleketin ormanlık sayılabilmesi için vatan sathının % 30 nun orman olması, barınabilir bir memleket olabilmesi için de % 20 ormanı bulunmasını icabettirmektedir.

Bu memlekette orman dâvası denince evvelâ yalnız orman mevzuunu ele almak suretiyle bu dâvanın halledileceğine, ne kadar kanun çıkarırsak çıkaralım ben şahsan kaani bulunmamaktayım. Yine bunun yanı sıra evvelâ bu memleketin hangi mıntakalarının ne miktar sahası orman olarak bulunması icabeder? Bunların tesbiti lâzımdır. Hangi mülk ziraate elverişlidir, hangi yer mera olacaktır, bunların tâyinini yapmadan biz elimizde mevcut ormanların muhafazası ve hattâ yangınlar yüzünden harabolan ormanların yerine yenisinin yetiştirilememesi gibi bir vaziyetle karşı karşıya bulunduğumuz halde bu dâvanın halledilmesi elbette çok müşkül bir vaziyet olacaktır. Orman Kanununu niçin çıkarmak istiyoruz? Niçin yeniden tedvin etmek istiyoruz Ormanla vatandaş münasebetlerini tesis etmek için azalan ormanlarımızın gittikçe artan ihtiyaca cevap vermemesi karşısında vatandaşların dağ başlarında kendi hallerine terk edilmiş bulunması, bu ormanların mahvedilmesini mucip olur telâkki edilebilir. ve fakat bu vatandaşlar burada otururken ne yapabilirlerdi. Evvelâ bu vatandaşların oturdukları yerler, diğer vasıtalarla ziraate elverişli bulunan yerlerini hakikaten ziraate elverişli şekle getirmek, bahçe, arsa haline gelmiş mülklerinin üzerinde bugünkü yetiştirdikleri mahsulden gayri daha verimli ve hayatlarını daha iyi bir şekilde idame ettirecek bir mahsulü kaim kılmakla mümkündür.

Arkadaşlar, 1937 senesinde; cebeli mübahadan telâkki edilen ormanlar 1937 senesine kadar bir nizamname ile idare edilegelmiş ve hattâ buradaki ceza verme şekilleri, «dabbe yükü» tâbiriyle ifade edilmiş, üç dabbe, dört dabbe gibi tâbirlerle ceza usullerine müessir olmuştur. 1937 de bu nizamname kaldırılmak suretiyle 3116 sayılı Orman Kanunu tedvin edilmiş oldu.

3116 sayılı Orman Kanunu tedvin edildikten bir müddet sonra ihtiyaca kâfi gelmediği görülerek muhtelif kanunlarla değiştirildi. Meselâ, 1945 senesinde 4785 sayılı Kanunla; bu memleketin ormanları hakikaten tapulu mülkü üzerinde ağacı bulunan vatandaş, kendi eline baltasını alıp gitmek suretiyle mahkemelere müracaatlerde bulundu. Bu müracaatlerin adedi o kadar çoğaldı ki, yüzde 3 nispetinde hususi ormanlar, tamamen odun kesmek gibi bir hal ile karşı karşıya geldi. 1945 senesinde çıkarılan

4785 sayılı Kanunun esbabı mucibesi bu idi. Bu kanun çıktıktan sonra ki, başka bir şekilde çıkmasına imkân vardı, fakat bu şekilde çıkmak suretiyle vatandaşın elinden mülkü 1945 senesinde çıkan kanunla alınarak, 1931 senesinde vergiye matrah olan kıymet üzerinden zamanında müracaat edenlere, paraları ödendi. Bu bir haksızlıktı. 1950 den bu yana, vatandaş bu haksızlığın telâfisini ve devletleştirilen ormanlara mukabil hiç olmazsa hakkının yarısının teslim edilmesini beklemektedir. 4785 sayılı Kanun şu demektir. Vatandaşın toprağı üzerinde ağaç varsa, devletin olacaktır. Eğer bu toprak ağaçsız ise vatandaşın olacaktır. Hal böyle olunca vatandaş bu ağaçları toprağı üzerinden kaldırmanın yolunu yer yer buldu ve kaldırdı. Ve tarla haline getirdikten sonra da devletin müdahalesini ortadan kaldırmış bulundu. Ve bu realitenin ta kendisidir. Bugün 3116 sayılı Kanunu çıkarmakla bu vatandaşların dertlerine cevap verememek gibi bir halle karşı karşıya bulunduğumuzu Yüksek Huzurunuzda arz etmeyi kendim için bir vazife telâkki ediyorum. (Bravo sesleri).

3116 sayılı Kanunun tadilleri meyanında 1950 senesinde Halk Partisi iktidarının gider ayak çıkardığı ve 4785 sayılı Kanunu tadil eden 5658 sayılı Kanun da mevcuttur. Şurasını komisyon ne şekilde karşılayacaktır? Bir defa 4785 sayılı Kanun, 3116 sayılı Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve birinci maddesinin değiştirilmesine dair bir kanundur. İş böyle olunca aslımı kaldırıyoruz, buna eklediğimiz kanun meriyette kalıyor. Bir defa tadil edilen 4785 sayılı Kanunu tadil eden 5658 sayılı Kanunun 12 nci maddesinde de ayrıca bir orman tarifi mevcuttur. Şimdi bu da kalkmıyor. Biz 3116 sayılı Kanunu kaldırırken orman tarifi yapılmış ve ayrıca halen meriyette kalan kanunda da bir orman tarifi bulunmaktadır. Bu hal zannederim ki kanun tekniğine de uygun düşmemektedir.

Sonra arkadaşlar, Orman Kanununun tarifi mevzuunda, bir yerin orman sayılıp sayılmaması keyfiyeti üzerinde durulmuş, şu şekilde olursa orman sayılır, bu şekilde olursa orman sayılmaz denilmiş ve devlet ormanlarından şu kadar mesafe uzakta, bilmem üç hektar olursa orman sayılmaz denmiş. Bu da şahsa aid olursa sayılmaz, devletin olursa sayılır. Arkadaşlar bu suretle bir ayırmanın ilimle telif edilecek bir tarafı yoktur. Bir yer ya ormandır veya değildir.

Meselâ bir keçi ağacı kemirdiği müddetçe keçidir, ovada, kırdı otladığı zaman değildir.

Bu bakımdan tariften, üç kilometrelik, üç hektarlık kısmın çıkarılmasına taraftarım, zira tarif umumi olmalıdır.

Ayrıca üç hektarlık sahaların hibe edilmesi isteniyor. Bu korumanın başka bir şekil olması icabedeceğine kaaniim.

Tahdit işlerine gelince :

Arkadaşlar, kanun tasarısının komisyonda müzakeresi esnasında arz ve izah ettiğim şekilde, tahdit işi elbette ki, orman için lâzımdır. Değil orman için, en küçük bir bahçenin dahi buna ihtiyacı vardır. Siz bahçenizi yaparken evvelâ hududunu çeviriyorsanız ve bahçenizin neresi olduğunu bilmeniz icabediyorsa, devlet ormanlarında bu, çok lüzumlu bir haldir, Fakat 19 seneye yakın bir zamandan beri, bu yana, 1937 den itibaren bu zamana kadar, öyle zannediyorum, eğer rakamda hata varsa özür dilerim; tahdit işlerine 30 milyon lira sarf edilmiştir. Sarf edilen bu para ile zannetmiyorum ki, elde edilmek istenen netice sağlanmış olsun. Tatbikatta da bu işin yanlışlıkları ortadadır. Tahdit yapılsın. Fakat şu suretle yapılsın : Bir memleketin umumi olarak haritası ve kadastro yapılmaması lâzımdır. Bu memleket ergeç bunu yapmak zorundadır. Bu işe başlanmıştır ve hızla devam edilmektedir. Bu arada vatandaşların tapulu mülklerinin ne şekilde tapuya raptedileceği tesbit edilmezse; kadastro yapılmazsa devlet ormanlarından eser kalmaz. Bu suretle tahdit yapılması icabetmektedir. Ben şahsan bu kanaattayım. Orman köylüsünün kalmaması :

Arkadaşlarım; orman köylülerini kalkındırmak hakikaten hepimize düşen bir vazifedir. Bu iş için yalnız idarenin yapabileceği olup olmadığını bilmiyorum, sorabilir miyim. Bugün dağ köylülerinin bulunduğu yerler aslında insan ayağı az basan yerlerdir. Bunun civarında hayvanlarını otlatmak için yerleşmiş vatandaşlar artan nüfuslarıyla geçinememekte ve orada yetiştirdikleri mahsuller kendilerine yetmemektedir. Şimdi hattâ öyle yerler vardır ki; Karadeniz’li önde oturan arkadaşlarım Yusufeli’nden bilirler; arkalarındaki küfelerle dere kenarından toprak taşıyıp düz taraslar üzerine toprak yığmak suretiyle tarla yapan vatandaşlarımız mevcuttur. Bunların civarı kâmilen orman ve dağlıktır. Bunların refahı elbetteki yalnız orman idaresinin elinde tut-

ması ile kabil değildir, umumi şekilde düşünmek lâzımdır. Bu vatandaşlarımız senenin 6 ayında çalışır, geri kalan 6, kış aylarında boş kalan vatandaşlar mevcuttur. Bu gibi yerlerdeki vatandaşlar ne şekilde iş görecektir? El tezgâhları ile mi, yoksa başka suretle mi iş gördüreceğiz, bunları bu şekilde yapalım. Orman civarındaki köylülerin bu nevi işlerle, el sanatlarıyla orman metanından istifadesi mümkün olabilir. Fakat mevcut nüfusa yeter derecede değildir.

Bugün Ayancık mıntakasında en büyük işletmelerden biri vardır. Buranın halkı her ay rakamda hata varsa tashih edilsin - 800 bin lira vatandaşlara para ödemektedir. Buna rağmen vatandaşlar bu para ile geçinememektedir. Çünkü nüfus başına yaptığım bir hesapla adam başına ayda 10 lira gibi bir ekmeğe parası; geri kalan ihtiyaçlarını bu vatandaş, buradan temin edememektedir. Arazi dardır. Mecburen ormanlar harabiye doğru gitmektedir. Bu gibi yerlerde, bilhassa Karadeniz’de, fındık yetişecek yerlerde doğrudan doğruya fındık yetiştirmeye, fıstık yetişebilecek yerlerde de fıstık ziraatine ehemmiyet vermek suretiyle, hem ormanlarımızı tehlikeli harabilerden korumuş, hem de vatandaşlara daha iyi bir geçim yolu temin etmiş oluruz. Vatanın hangi toprağının hangi işe elverişli olduğunu gösteren bir iktisadi, zirai toprak hartasının yapılması icabetmektedir.

Orman dâvasına hangi yoldan baksak bu yola çıkmak mümkündür.

Bireok arkadaşlarım burada muhafaza mevzuunda konuşular. Arkadaşlar biz orman muhafaza işini bugün teknik elemana bırakmış bulunuyoruz. Bir teknik eleman, mektebinde okuduğu bilgiyi bildiği sahaya harcamak için gayret sarf eder. Bugün teknik eleman ormanın haritasını yapacak, amenejman plânlarını ihzar edecek, ormanda damğa yapacak, yolları yapacak ve orman kenarına kadar nakliyatı yapacak, istif yapacak ve satışı yapacaktır. Böyle şey olmaz arkadaşlar. Bence muhafaza işlerinin bu işlerden ayrılması şarttır. Sayın Vekilimizin komisyonlarda konuşurken yaptıkları va’di huzurunuzda tekrarlamakta fayda mülâhaza etmekteyim. Bu şekilde bir teşkilât kanunu ile geleceklerini vait buyurdular, burada da tevidetmelerini istirham etmekteyim.



Şimdi arkadaşlarımız, teknik elemanların yapacağı iş ne olmalı?.. Şimdi teknik elemanlar güçlerinin % 80 ni, kendi mevzuu dışındaki işlerle harcamaktadırlar. Meselâ, zabıt varakası tutacaklar, vatandaşla gırtlak gırtlığa gelecekler, dağda kanun muvacehesinde tabanca, bıçak kullanacaklar ve sair. Bunların heyeti umumiyesinin teknik adamla alakası yoktur. Teknik adam, ormancı olarak, az olan armanların çoğalmasına, yetiştirilmesine çalışacak. Bir misyoner gibi köy köy dolaşıp oralarda ormana karşı bir nefret değil savgi yaratmak ve bunun çarelerini bulmak ve bu hususları göz önünde bulundurmak lâzımgelir. Hâl böyle olunca, bakım işlerini ve doğrudan doğruya muhafaza işlerini yine Ziraat Vekâletine bağlı ayrı bir teşkilâtla tedvir etmek mümkün olduğu takdirde, ormanlarımızın muhafazası ve yeni yetişen ormanların yetiştirilmesi için çok büyük bir kuvvetle karşı karşıya bulunacağız. Böylece yeni yetişen ormanlara büyük faydalar temin etmiş olacağız.

Ormanları muhafaza derken yalnız vatandaşın tahribine karşı tedbir almaktan ziyade noksan olan orman maddelerinin yerini tutacak maddeler temin etmek imkânlarını araştırmak mecburiyetindeyiz. Kereste ihtiyacımız için doğrudan doğruya ormana göz dikerek temin etmeyi düşünmiyeceğiz. Orman harici maddelerle suni kereste yapmak suretiyle bu ihtiyaçlarımızın birçok kısmını temin etmek mümkün olur. Meselâ Karadeniz havalisinde istihsal edilen fındık mahsulünün artan (kapsül) dediğimiz kısımları doğrudan doğruya tarlalara ve harman kenarlarına dökülüp atılmaktadır. Bunlardan Ziraat Vekâleti, Orman Umum Müdürlüğü vasıtasıyla Almanya'ya gönderdik. tetkik ettirdik, basılmaları suretiyle gayet güzel suni kereste yapılabilmış. Demek oluyor ki, Trabzon ile Samsun arasındaki mıntakanın her kazasına birer kontralit fabrikası kurup, işletebilecek iptidai madde mevcut olduğu halde bunun yolu bulunamamaktadır. Bu memleketin ihtiyaçları ile karşı karşıya kalarak, vatandaşın ve ormanın ihtiyaçları bu suretle temin olunduktan sonra, ormanların yükünü hafifletmiş olacağız.

Sonra Selçuk Bey arkadaşımızın da gayet güzel tebarüz ettirdiği vechile, kereste ihtiva-cını, köy binalarının sistemlerini, şekillerini,

plânlarını hazırlamak mecburiyetindeyiz. Biz köylerde yapılacak olan binaların kereste itibarıyla durumlarını tesbit etmeliyiz. Meselâ köylüler iki katlı bina yaparlar. Altı boştur. Üst katı tahta ile sarılır. O binayı ısıtmak için yanan odunun bedeliyle o binayı yeni baştan yapmak kabildir.

Bunları, bu binaları usulü dairesinde yapmak ve bu vatandaşların ihtiyaçlarını esaslı surette etüd etmek lâzımdır.

Yakıt ihtiyacını, vatandaşın senede odun olarak sarfettiği miktarı bu memleketin yer altı kömür madenlerini harekete getirmek suretiyle karşılamak lâzımdır. Bugünkü Ziraat Vekâletinin yardımına daha birkaç misli inzımam ettirmek, teşvik etmek suretiyle istihsali artırmak şehir ve kasabada kömür ihtiyaçlarını mutlaka kömür ile temin etmek imkânlarını araştırmak, ormanların yükünü hafifletmek bakımından çok yerinde bir tedbir olur.

Ayrıca bizim memleketimizde ormanları harabeden bir usul de pedavradır. Binanın üzerine kiremit yerine kaim olan, bâzı yerde karatahta, bâzı yerde pedavra, bâzı yerde de hartama tâbir ettikleri, binanın üzerine örtmek için takib edilen usul ormanı tahribe vesile olmaktadır. Hartama, ağacı yarmak suretiyle olur. Her ağaç da yarılmaz. Bir hartamaçı ormana girdiği zaman bir sırt yükü hartama yapmak için on tane lâdin, on tane köknar ağacını devirir. Bu kadar ağacı devirdikten sonra ancak bir arka yükü kadar pedavra temin eder ve getirir evinin üstünü örter. Bunu önlemek için Orman Müdürlüğü Karadeniz sahilinde kiremit yapan vatandaşlara sermaye vermek suretiyle kiremit yapımını kolaylaştırmaktadır. Fakat yapılan yardımın kâfi olmadığı kanaatindeyim. Ormanın kurtulması için bu sahaya daha fazla para tahsis edilmesini ve vatandaşların evlerinin kiremitle örtülmesinin temini için gereken tedbirin alınmasını istirham edeceğim.

Ormanları tahribeden en büyük unsur yangındır. Şimdi nefsin bekası, neslin idamesi vatandaşın kanuni ve tabii hakkıdır. Vatandaş dağ başında evvelce bir evde otururken beş olmuştur, yine dağ başında aynı yerde oturmakta ve çoğunu, çocuğunu yaşatmak için çalışmaktadır. Aynı yerde ve ormanın yakınında oturduğu için ormana tasallut etmek zorunda-

dır. Her ağaç dibine bir nöbetçi dikseniz dahi bunu önlemeye imkân yoktur. Vatandaşın ormanla münasebetini bu kanunla tarif edemezsiniz. Bu işi önlemek için bu mevzuu ön plâna almak suretiyle vatandaşın geçim sıkıntısını düşünmek zorundasınız. Bunu iskân yoluyla mi yapmak lâzım, zirai istihali başka bir şekle tahvil etmek suretiyle mi lâzım, yoksa meyvacılık yaptırmak suretiyle mi lâzımdır? O muhitin icapları bize hangi işi taktir ediyorsa, o şekilde ve onu yapmak suretiyle vatandaşın evvelâ refahını sağlamak lâzımdır. Ona yaşamasını, çoluk ve çocuğunu yaşatmasını temin etmedikten sonra elimizde kalan bu küçük ormanları bile bu kanunla koruyabileceğimize ihtimal vermemekteyim.

Aziz arkadaşlarım, biraz evvel de bahsettim, biraz evvel bir arkadaşım da burada arz ve izah etti, bu memlekete muhaceret yolu ile Bulgaristan'dan ve Şark'tan gelmiş birçok ırkdaşlarımıza, o zamanki idarenin düşüncesine göre, orman içlerinde kendilerini korumaları için mülkler tevdi edilmiş ve hudutnamelerle bu yerler üzerlerine tescil edilmiştir. Hattâ bunlardan bir tanesinin noterden musaddak bir sureti elimdedir. Bu muhacir arkadaşlar bu hudutnamelerle kendilerine verilen bu mülklerin sahipleri değildirler. Misal olarak 15 ev halinde kurulmuş olan Ordu'nun Refahiye bölgesinden bahsedeyim. Refahiye'ye 15 ev olarak gelmişler, dağ başında, ormanlar içerisine yerleştirilmişler. Ve bu mülk de kendilerine şu hudutname ile tevdi edilmiştir. Vatandaşlar burada evlerini ve mekânlarını yapmışlardır. O günden bu güne kadar çalışarak, tarlalarını büyütmek suretiyle kendilerine bir mülk edinmişlerdir, bunun yanında bir de ormancık bırakmışlar. Şimdi bu hudutnameyi tapu yerine ka'im görmemek suretiyle bu vatandaşlar perişan bir vaziyette bırakılmıştır. Bu kanunu yaparken bu vatandaşlarımızın akibetleri ne olacaktır? Bunu burada taktir etmek mecburiyetindeyiz. Bu vatandaşları tekrar buradan alıp başka bir yere mi muhacir etmemiz lâzımdır? Yoksa burada yerleştirmemiz mi lâzımdır? Onların şahsi mülklerini kendilerine tanyacak mıyız? Bunların üzerinde hassasiyetle durmak mesburiyetindeyiz. Bir vatan borcu olarak oradaki vatandaşlarımızın sızlanmalarına belki de-

va teşkil eder diye huzurunuzda arz etmeyi bir borç biliyorum.

3116 sayılı Orman Kanununu değiştiren önümüzdeki Orman Kanunu tasarısında yangın mevzuunda ileri tedbirler alındığını görmekteyiz. Bunu memnuniyetle söyleyebiliriz. Ancak şahsan bunu kâfi görmemekteyim. Arkadaşlar, orman yangını öyle bir mevzudur ki, yangını ne kadar çabuk haber alırsanız ne kadar çabuk yetişirseniz o kadar erken söndürebilir ve bütün ormanın yanmasını önlemiş olursunuz. Hal böyle olunca, şimdi telsiz tesisatı yapılacağını öğrenmiş olduğumuz ormanlardaki kuleler vasıtasıyla yangınları anında haber vermek imkânları hâsıl olacaktır. Yalnız bu haber verme kâfi değildir. Yangın mahalline zamanında adam yetiştirmek de lâzımdır. Çünkü dağın ortasında hiçbir yol olmayan yerlerde çıkan bu yangınlara yetişmek üzere, belki bugün için mümkün değil ama ilerde bütçe imkâm dairesinde helikopter gibi vasıtaların kullanılmasını tavsiye ederim.

**HİMMET ÖLÇMEN** (Konya) — Köylü ile bekeği birleşip yakarlarsa ne olacak? (O da vatandaşlar sesleri)

**BEKİR BAYKAL** (Devamla) — Onu hükümet düşünsün.

Orman Kanununun millete hayırlı olmasını temenni ederek sözlerime son veriyorum. (Bravo sesleri)

**REİS** — Kifayet taktiri var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Orman Kanununun heyeti umumiyesi hakkında cereyan eden müzakereler kâfidir. Maddelere geçilmesini arz ve teklif ederiz.

Giresun Mebusu

Giresun Mebusu

Mazhar Şener

A. Naci Duyduk

**REİS** — Kifayet aleyhinde söz Burhanettin Onat'ındır.

**BURHANETTİN ONAT** (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, Orman Kanununu görüşüyoruz, 1950 den beri milletçe, iktidarcı üzerinde hassasiyetle durduğumuz bir kanunu görüşüyoruz.

Geçende bir kanun geldi, tek maddesini müzakere etmeden toptan kabul ettik. Öyle bir kanundu. Bu ise ne kadar üzerinde konuşulsa o kadar isabetlidir. Ben şahsan her konuşan arkadaştan büyük istifadeler temin ettim. Pren-

sipler üzerinde konuşuluyor. O prensipler ki, maddelerin müzakeresinde bize ışık tutacak, yol gösterecek ve maddeler üzerinde yapılabilecek uzun konuşmaları da kısmen önleyebileceklerdir. Heyeti umumiyesi üzerinde, prensipler üzerinde henüz daha dört saat konuşmuş değiliz arkadaşlar. Mevzuun ehemmiyetini azaltmamak için bu tavrın reddini rica ederim.

**REİS** — Kifayet tavrını...

**ALİ ÜNLÜSOY** (Yozgad) — Söz istiyorum.

**REİS** — Ali Bey, Dahili Nizamname mucibince aleyhinde bir arkadaş konuşur. Meclis nizamnamesini bildiğinize göre ısrar etmemeniz lâzımdır.

Efendim kifayet tavrı okundu, aleyhinde de bir arkadaş konuşmuştur. Kabul edip etmemek Yüksek Heyetindir. Kifayet tavrını kabul edenler lütfen işaret buyursunlar.. Kabul etmeyenler.. Müzakerenin kifayeti hakkındaki tavrı kabul edilmemiştir.

Söz Yakup Çukurova'nındır.

**REİS** — Yakup Çukurova.

**YAKUP ÇUKUROVA** (İçel) — Muhterem arkadaşlarım; çok ehemmiyetli bir mevzu üzerindeyiz. Bu mevzuun ehemmiyeti üzerinde hepimizin ittifak ettiğine kanaatim vardır.

Arkadaşlar; ormansız vatan; bence iyi bir yer değildir. Bu ciheti benden evvel konuşan hatip arkadaşlarım bütün belâgati ile, esbabı mucibesiyile ortaya koymuş bulunuyorlar.

Hal böyle iken orman mevzuunda çok titiz davranmamız, bütün şümülü ile, bütün etrafiyle düşünmemiz şarttır.

Bu itibarla, bu mevzuda günlük politikadan uzak olarak konuşmamız icabeder. Maalesef bâzı arkadaşlarımız seçmenlerine hitabeder gibi konuştular. Misal olarak arz edeyim :

Ziya Termen arkadaşımız, partilerinin görüşünü arz ederken, iktidara çattı, hükümete çattı, orman teşkilâtına çattı, sanki orman teşkilâtında çalışan insanlar memleket evlâdı değil, onları; köylü ile hasım bir zümre olarak tebarüz ettirmeye çalıştı. Bu doğru değildir. Arkadaşlar bu mevzuda samimî olmak lâzımdır. 1958 göz önüne alınarak konuşmak hatadır, vicdanlarımız sızlar. Yine arkadaşlar; her mevzuda C. H. P. uzun uzun konuşurdu. Fakat maalesef bu mevzuda, memleketin bu hayati mevzuunda C. H. Partisini sükût etmiş olarak görüyoruz, doğru değildir. Gelmesi,

fikirlerini beyan etmesi lâzımdır. (Doğru sesleri) (fikri yok sesleri) Arkadaşlar fikri var, fakat gelip beyan etmiyorlar.

Muhterem arkadaşlar; bu mevzuda benden evvel konuşan hatiplerin hepsini siz de dinlediniz ben de dinledim. Objektif olarak, bitaraf olarak konuşan, bilhassa vatanın istikbalini düşünerek konuşan Cavid Oral arkadaşımızı huzurunuzda tebrik ederim. Yine İsmail Selçuk Çakıroğlu arkadaşımız da gayet güzel hazırlanmışlar, iyi bir konuşma yaptılar. Kendisinin orman mevzuundaki fikirlerine aynen iştirak ettiğimi tebarüz ettirmek isterim.

Muhterem arkadaşlar; orman mevzuu konuşulurken iç iskâna ve kil keçiye temas etmeden geçmek doğru değildir. Samimî konuşan bir insan bu mevzularda temas etmek mecburiyetindedir. Bu dâvalarda fikrin ortaya atılması zarureti vardır. Bunlar geçirilirse konuşmanın samimiyetinden şüphe edilebilir.

Arkadaşlar; lâyihanın 14 ncü maddesinde iç iskâna kısaca temas edilmiştir. Hilmi Dura arkadaşımız; bu kadar kısa teması da fazla görmektedir. Diyor ki : 120 bin Kastamonu'lu Adana ovasına mı göndereceğiz? Hayır arkadaşlar. Bu kanunda umumi göçe mesâğ yoktur. Zaruret halinde, orman içinde bulunan bâzı köylerin yerlerinin değiştirilmesi mevzuubahistir. Diyorlar ki; altı milyonu göç halinde mi bulunduracağız? Arz ettiğim gibi buna lüzum yoktur. Altı milyonu taşımaya ihtiyaç yoktur. 14 ncü maddenin bu göçle yani iç iskânla alâkadar fıkrasını okumama müsaadenizi rica edeceğim: «Buldukları yerlerde kalkındırılmasına imkân bulunmayacağı anlaşılan müstahsıl bir hale getirilmelerini teminen ve İcra Vekilleri Heyeti kararı ile iç iskân yapılabilir».

Arkadaşlar, Hilmi Dura arkadaşımız bir hukukçudur. Burada «kaldırılabilir» tâbirinden ne anlaşılacağını pekâlâ takdir eder. Bu, Heyeti Vekilenin takdirine bırakılmıştır. Kendisi itimadetsin, memleketi temsil eden Heyeti Vekile elbette ki isabetli karar alacaktır. Neden itimad-etmiyor? (Bravo sesleri) İcra Vekillerini teşkil eden arkadaşlar bu memleketin çocukları olduğu için bizim kadar bu vatani düşünürler. Alacakları kararlar memleket için hayırlı ve isabetli olacaktır. Burada mecburiyet yoktur. Kaldırılır, demiyor, «kaldırılabilir» diyor. Hakkı hıyar tanıyor, hukukçu arkadaş bunu takdir eder. Bu iti-

barla Hilmi Dura arkadaşımızın bu maddeye te-  
cavüzleri yerinde değildir, lüzumsuzdur.

Arkadaşlarım; orman mevzuu konuşulurken iç iskâna atfı nazar ettikten ve bunun zarureti-  
ne inandıktan sonra asıl ormanı tahribeden, do-  
layısıyla veya doğrudan doğruya tahribeden kıl  
keçisi mevzuuna da temas etmek istiyorum. Bu  
hayvan o kadar muzurdur ki, halkımız koyuna  
melek, kıl keçisine şeytan der. Hakikaten arka-  
daşlar, bu temsilde büyük mânalar vardır. Kıl  
keçisi bugün yalnız ormana değil, bağa, bahçe-  
ye de zararlıdır. Çit tanımaz, set tanımaz, du-  
var tanımaz. İnsanın çıkamıyacağı yerlere çıkar.  
Her yeri tahribeder. Hattâ size bir misal vere-  
yim : Bundan 20 gün kadar evvel mebus arka-  
daşlarla birlikte Tarsus'un bir köyüne uğradık.  
Bu köyün ihtiyar heyeti, köydeki beş kıl keçisi-  
nin köye muzır olduğuna karar vermiş. Sahiple-  
rine de tebliğ edilmiş. Yalnız bunlardan biri ka-  
rara itiraz ediyor, ben hayvanımı satmıyacağım  
diyor. Fakat o da çok ileri gidemiyor. Bana üç  
ay izin verin diyor. Bu hali bilen köylü o kadar  
heyecanlı idi ki, adamı nerede ise orada döve-  
ceklerdi. Bir hafta müsaade ettiler. Bir hafta  
zarfında kıl keçilerini elden çıkaracağına söz  
verdi. Bâzı arkadaşlar politika icabı olarak bu-  
rada konuşuyorlar. Arkadaşlar, keçi ile alâkalı  
olarak kanunda muvakkat üçüncü madde var-  
dır. Bu madde diyor ki, kıl keçilerinin süratle  
elden çıkarılmasını ve yerine başka bir hayvan  
ikâmesini teminen kendilerine 14 ncü madde  
gereğince kalkınma kredisi tercihan verilecek-  
tir.

Arkadaşlar bendeniz bu maddeyi kâfi gör-  
müyorum.

Kıl keçiyi elden çıkarmayı sahtibinin ihtiya-  
rına bırakmak doğru değildir. Hükümet koyun  
alsın, inek alsın, keçi ile tirampa etsin. Böylece  
bu mesele hal yoluna girer. Bu beş on senede  
olacak bir iş değildir. Zamana mütevakıftır.  
Fakat bugünden başlanırsa ilerde tahakkuk  
eder. Yani keçiyi elden çıkaracağım diyene ban-  
ka kredi vermesin. Koyun, inek alınsın, keçi ile  
tirampa edilsin. Bu cihetin nazara alınmasını ko-  
misyonundan ve Hükümetten rica ediyorum. Mad-  
desi geldiğinde de bu hususta bir teklif yapaca-  
ğım.

Arkadaşlar, benden evvel konuşan arkada-  
şlar söylediler, dünyada 30 milyon keçi varmış  
bunun 16 milyonu Türkiye'de imiş. Muhterem

arkadaşlar, keçi iptidailiğin sembolüdür. Eğer  
bunda ısrar ediyorsak, iptidailiği benimsiyoruz  
demektir. Yüksek Meclisin huzurunda hepinizi  
bundan tenzih ederim.

Keçiyi elden çıkarmak lâzımdır, şarttır. Ke-  
çi besliyen bir seçim bölgesinden gelmiş bulun-  
yorum. İçel vilâyetinde binlerce, milyonlarca ke-  
çi vardır. Fakat her şeyden evvel vatanın istik-  
balini düşünmek lâzımdır. İleriye düşünmezsek  
sonumuz bir gün hüsrân olur. (Bravo sesleri)

Arkadaşlar, keçi filizlerin başını yer. Bir  
metreye kadar olan yerleri son yaprağından  
başlıyarak başına kadar yer bitirir. Çoban da  
keçinin yetişemediği yerleri keserek onların önü-  
ne atar ve yedirir. Ormanı keçi ile beraber ço-  
ban da imha eder.

Ziraatla meşgul olan vatandaşlar mı, yoksa  
keçi besliyenler mi, daha müreffektir? Muhak-  
kak ki, keçi besliyenler ziraat yapanlardan da-  
ha geridir. Bu hale göre keçiyi müdafaa etmek-  
te ısrar etmenin yeri var mıdır?

Arkadaşlar; keçi yangına da sebebiyet verir.  
Neden? Bir kere, keçi büyük ağaçlara tırmanıp  
yiyemez, küçük fidanları, filizleri yer. Çoban da  
bunu temin etmek için büyük ormanlarda yan-  
gın çıkarır; ovaya doğru göç yaparken, Martta  
bu yangın yerlerinde yetişecek olan yeni fıski-  
ran filizler keçilerine yem olsun diye, büyük or-  
man yangınlarını çıkarır. Orman yangınlarının  
şu veya bu şekilde birtakım sebepleri olmakla  
beraber, bunlar arasında keçinin de payı vardır.  
Şeytanı başımızdan defetmenin yolunu bulmalı-  
yız, arkadaşlar. (İnsafılı ol sesleri) İnsaflıyım.

Hulâsa, köy kalkınması, iç iskân ve keçi gibi  
köylümüzün ana mevzularını düşünerek; bu ka-  
nunun maddelerine geçildiği zaman fikirlerimizi  
serbestçe ortaya koymalıyız. 1958 i nazara ala-  
rak değil, istikbali, vatanın istikbalini göz önü-  
ne alarak reylerimizi verelim, fikirlerimizi ser-  
dedelim. Benim temennim bundan ibarettir.  
(Soldan, alkışlar)

REİS — Fethi Ülkü.

FETHİ ÜLKÜ (Tunceli) — Muhterem ar-  
kadaşlar, orman, maddesi, iklim müessiriyeti ve  
varlığıyla bütün memleketin hayatıyetine iştiraki  
ve nihayet rengiyle cidden milli bir servettir.  
Bunun muhafazası, ormanın himayesi, vatanını  
seven her vatandaşın boreudur. Bunun aksine  
bir kanaat serdetmek, Türkiye hudutları dâhi-

linde hiçbir fert için asla mümkün olmayacaktır. Bu kadar şümüllü, memleketi bu kadar ilgilen-diren bir meselede konuşan muhterem arkadaş-ların kıymetli fikirlerinden cidden ben de istifa-de-ettim ve böyle bir meselenin günlük politika-ya alet edilemeyeceğini söyleyen arkadaşım Ya-kup Çukurova'nın birinci cümlesi gönlümde tak-dir hisleri uyandırdı, fakat ikinci cümlesiyle bi-rinci cümlesine ihanet etti.

ESAT TUNCER (Erzurum) — Grup Söz-cüsü müsünüz?

FETHİ ÜLKÜ (Tunceli) — Evet, ben de, bu mevzua politikayı karıştırmak istiyen ve Halk Partisini tenkideden arkadaşım gibi şahsım adı-na konuşuyorum. Memleketin içtimai seviyesin-de ve bu iktisadi hayatında memleketin kuvvei inbatıyesinin ve tabii yaradılışının elbette büyük tesirleri vardır. Ormanlık mıntakada yaşayan in-sanların yaşayışı başka türdür, ovada yaşayan insanların itiyatları ve hayat tarzları başka tür-lüdür. Onlar, senelerden beri gelen bir gelenekle oraya bağlanmışlardır. Ovada yaşayan insanlar da başka türlü bir yaşayışa sahiptirler. Bunları mezcetmeye çalışmak, vatanda tek bir iklim ya-ratmayı iddia etmek gibi gülünçtür. Yalnız ma-demki ormanı korumak mevzuubahistir, onların şart ve icaplarını tahlil ve tetkik etmek icabeder. Nitekim elimizde bulunan tasarıda buna da te-mas vardır. Yani bu cihazlar göz önünde tutul-muştur. Ancak, göz önünde tutulmuş olan bu hu-susların noksan olduğunu ve bu noksanlıkların nerelerde bulunduğunu izaha çalışacağım. Or-man olan yerlerde, orman olmayan yerler, yahut ormanın çeşitleri, orman denilecek yer-lerin, orman denilemeyecek yerlerden tefriki me-selesi, daha doğrusu ormanın tarifi birinci maddede mevzuubahsolmuş. Buna çok lüzum vardır. Bu halledildiği takdirde dâvanın yarısı halledilmiş demektir. Nereye orman diyeceğiz, nereye orman demeyeceğiz? Bu, belli olursa, tat-bik ettirilecek kanun o derece müesseriyet kes-beder. Kanunun tatbikatına geçmeden önce doğ-rudan doğruya ilgili makamların ormanlık mın-takada tatbikat yapmaları ön plâna alınmalıdır. Bunun sonunda kanunun tedvinine geçilmelidir. Onun için daha bidayette düşündüğüm şey, ka-nunun meriyet tarihidir. Elimizdeki kanunun son maddesinde kanun neşri tarihinden mute-berdir denilmektedir. İlkın nereye orman diye-ceğimiz yer belli olmadan bunu tatbik edeme-

yiz. Çünkü birçok tezada yol açacaktır. Gezdi-ğimiz yerlerde görüyoruz ki birçok yerler bir metre boyunda bile olmayan fundalıklara dahi halen Orman Kanunu tatbik edilmektedir. Tat-bik mevkiinde olan yerlerde, orman bakımı ve muhafaza memurları, kanundan korktuğu için vazifesini yapmak endişesi karşısında büyük bir teşevvüş içinde köylü ile daima münazaa halinde bulunmaktadır. O halde evvelâ, birinci derecede, yerlerin tesbiti ve Ziraat Vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin tasdiki ile kanunun tatbika konmasını candan dilemekte-yim. Bu ise, tahmin ediyorum ki, kadastro ile alâkalı bir mevzudur. Türkiyenin bütün kadas-trosunun 20 - 25 sene içinde tamamlanacağı dü-şünülmemekte ve söylemekte ise de teknik ele-man ve vasita noksanları sebebiyle bunun an-cak 100 senede ikmal edilebileceği kanatını mu-hafaza etmekteyim.

Ormanı tesbit ederken, ormanlar arasında bu-lunan arazinin bugünkü ve bu kanunun tatbi-kindenden sonra alacağı şekli düşünmek zaruridir. Birçok vatandaş vardır ki, 1937den evvel, yani Orman Kanunu çıkmadan evvel oraya sahip-tirler. Çok önceden oraya ait tapuları mevcut-tur.

Bu vatandaş ne orasını bizzat sökmüştür ne de yangın çıkarmıştır. Kendi maişetini oradan temin etmektedir. Halbuki kadastro girdiği za-mân bu arazi doğrudan doğruya orman namına tescil edilmektedir. Orman namı hesabına belki iyi bir şey gibi düşünülebilir, yalnız oradaki va-tandaşların durumları ne olacaktır? Sonra bi-raz daha haklı olarak konuşmak lâzımsa bu va-tandaşların ormana şahsen hiçbir zararları ol-mamıştır. 1937 de Orman Kanununun çıkma-sından çok evvel burasının vergisini vermiştir ve tasarrufta bulunmuştur. Bunu bugün hangi hakla ellerinden almak cihazına gideceğiz? Bu çok mühim bir mevzudur. Bilhassa Doğu vilâ-yetindeki vatandaşlarımızın ormanlık bölgesine de kadastronun girdiği yerlerde her ayağımızı attığımız köyde vatandaşlarımızın sualleri bu olmaktadır. «Arazimiz elimizden alınıyor, ne yapacağız? Tapumuz vardır, Orman Kanunundan çok evvel vergilerini vermişiz, fakat şimdi eli-mizden alınmaktadır.» diyeceklerdir.

Muhterem arkadaşlarım; ormanı korumak için elbette iki yol vardır. Birisi aktif ve diğeri de pasif yoldur. Aktif yoldan gidilince kanaa-

timce devlet zoru ile vatandaşın ya evini oradan alıp başka tarafa nakletmek, ya keçisini elinden almak. Veya daha başka çare düşünmek. Hiçbir zaman, hiçbir suretle tatbik edilecek aktif metod dâvayı halledemez. Çareyi kökünden halledecek bir faktör olamaz. Ya bunun başka yolu bulunmak gerektir. Vatandaş ormanlık bölgede tesbit eden saiki tahlil edip ona kendisinin sahibolduğu haktan, faydadan fazlasını vermek ve gönül rızasını temin etmekle mümkündür. Bu, ise pasif methoddur.

Orman mıntakası milletvekilleri, tahmin ederim ki, bizim gibi teşebbüse geçmişlerdir. Ve aynı şeyi düşünmüşlerdir. Orman Kanununun keçi ile olan mücadelesinde günün birinde keçinin mağlup olacağını göz önünde tutarak o mıntakalarda bir başka maîset imkânı verebilmek vatandaşı bir rehabilitasyona tâbi tutabilmek için Ticaret Vekâletine mütaaddit defalar müracaat etmişizdir. Bu bölgelerde halkın geçimini sağlamak için küçük el sanatlarını ika-me edelim dediğimiz zaman, müteşekkirimiz, vekâlet daima bizim taleplerimize müspet cevap vermiştir, ama imkânımız yok, elemanımız yok, hocamız yok, tezgâhımız yok, kiminle öğreteceğiz, demişlerdir. Dâvamız kabul edilmiştir ama imkânsızlık mâni olmuştur. Tunceli'ne Küçük Sanatlar Umum Müdürlüğü tarafından ancak bir hoca bulunup gönderilebilmiştir. 150 bin nüfuslu bir kitle için bir hoca ne verebilir, aşikârdır. İçinde tek tük sanata aşına olanlar vardır. Ama bu geniş kitlenin çok tezgâha, ç k ipliğe, bilhassa çok hocaya ihtiyacı vardır.

İçlerinden bâzıları tehcir sırasında İsparta'da halıcılık öğrenmiştir. Şimdi burada da bunu yapmak istiyor. Fakat ipliği yok nereden bulacak? Tezgâhı nerede bulacaktır?. Bütün bunların organize edilmesi, ipliğinin verilmesi sanatkârların kooperatifleştirilmesi şarttır. Bunun dışında katıyen bir fayda temin edilemez. Ondan sonra ormanlık mıntakalarda bulunan vatandaşların, o mıntakaların nelere kabiliyetli olduğunu, oradaki insanların nelere istidatlı olduğunu tetkik etmek lâzımdır. Bâzi yerlerde kendi çaplarında sanat mevcuttur. Derhal onu ele alıp kalkındırmak yerinde olur. Ormanlık mıntakalardaki bütün vatandaşların iç iskân yoluyla tehcir edilmesi düşüncesinin sebeplerinden birisi keçi meselesi olarak gösterilmektedir. **Keçi** yüzünden vatandaş yerinden yurdundan

etmektense keçi yerine bir başka hayvan verme yolu düşünülebilir. Sonra oradaki vatandaşların ormanı israf etmesi bahis mevzuu ise, onlara tasarruf temin edecek vasıtalar vermelidir. Şahsan görmedim, işittim, kuzineler varmış, bilhassa Trakya'dan gelen vatandaşlarımız da bunların mevcudolduğundan bahsedilmektedir, çok tasarruflu vasıtalar olduğu söylenmektedir. Bu ocakları teğhiz etmek, yapacakları inşaatta asgari keresteyi istihlâk edecek şekle sokmak gerekmektedir. Oradaki vatandaşların ormandan istifade arzuları elbette böylece azalacaktır ve kanuni mecburiyetle beraber orman koruma haleti ruhiyesi de tebellür edecektir.

Orman sahalarından, orman muhafazasından bahseden arkadaşlarımız, Almanya'dan, İngiltere'den misaller verdiler. Oraların enerji ve hararete olan ihtiyaçları, elektrikle halledilmiş bir haldedir. Memleketimizle mukayese edilemez. İnşallah enerji imkânlarımız sağlanır, ısınma ihtiyaçlarımız bunlardan temin edilirse ormanlarımızın sahibi olan köylülerimiz ormanı israftan kendilerini alıkojarlar.

Muhaceret meselesine gelince; bu mesele zannedildiği kadar kolay bir iş değildir. Bir kimseyi yerinden söküp götürmek pek mümkün değildir ve olamayacaktır. Dağlarda bulunan, ormanlarda bulunan vatandaşlar dağ nebatı gibidirler, onların kökleri daima kayalarda olmak gerekir. Misal olarak arz edeyim; 2510 sayılı Kanunla altı vilâyet halkını kendi yerlerinden çok daha güzel yerler vermek suretiyle Garp vilâyetlerine nakledilmişti. Bunlar uzun zaman yerlerinin hasretini çektiler, hattâ Meclise o kadar baş vurdular ki 5098 sayılı Kanun çıktı ve bunlar tekrar kendi vatanlarına döndüler. Kendilerine İzmir'de, Adapazarı'nda gayet güzel, sulu araziler verilmişti. Fakat bu vatandaşlar oralarda oturamadılar, yerleşemediler, bugün dağbaşlarında, kültübelerde oturmaktadırlar ve bundan daha çok memnundurlar.

5098 sayılı Kanunu çıkaranlara çok müteşekkirdirler. Ruhi olan bu hali böylece zikrettikten sonra, o vatandaşları ovaya intibak ettirmek, onları, faydalı, verimli hale getirmek çok güç olduğunu da söylemek isterim. Sonra bunlara arazi bulup vermek, maddi imkânlar sağlamak da çok zordur. Nitekim 6 vilâyetten muhacir edilen vatandaşların 6093 sayılı Ka-

nunla iskânları teminat altına alınmışken; 7-8 yıldanberi bu vatandaşları gittikleri yerlerde ev verilememiş, malzeme verilmemiş, bu vatandaşlar müstahsil hale getirilememiştir. Hâlen binlerce vatandaş sokaklarda başı boş, avare dolaşmaktadırlar. Onların enerjileri çok defa seyrettiğimiz boşa akan suların enerjileri gibi heba olup gitmektedir. İskân işlerimiz için bir İskân Umum Müdürlüğümüz mevcuttur. Aynı zamanda her kazada teşkilâtı vardır. Buna rağmen bu vatandaşlar tam mânasiyle iskân edilememişlerdir. Ormanlık bölgedeki vatandaşların başka yerlere nakli uzun vâdeli olsa dahi böyle bir yola gitmiyelim. Tehlikeli bir teşebbüse girişmek doğrudan doğruya vatandaşlara buldukları yerlerde zamanlarını kıymetlendirmek, istidatlarını arttırmak suretiyle imkân sağhyalım. Nafia Vekâleti camiasında bir İskân Umum Müdürlüğü düşünülüğünü duymuştum. Yani memleketin top yekûn iskân işini ele alan bir organizasyonun vücutte geleceği söyleniyordu. Böyle bir teşebbüs güzel bir teşebbüstür. Bu işle alâkalı olduğunu zannettiğim zevata ilk olarak şunu sordum; memlekette iskân işini ele alırken meskenin asgari şartı tâyin edilmiş midir? Verilen cevap; köylü için iki oda bir ahır bir samanlık olursa o vatandaşa meskeni vardır diyeceğiz, demişlerdi. Buna göre değerlendirirsek Türkiye'de meskeni olan vatandaş pek azdır arkadaşlar. O halde bu dâva muazzam bir dâvadır. Bir arkadaşımın ifade ettiği gibi; bunu Orman Kanunu içinde değil topyekûn bir organizasyona mevdu bir kanun olarak düşünmek ve bu organizasyon kurulduktan sonra bir tasariyle gelmek daha doğru olur kanaatindeyim.

Ormanlık bölgenin korunması için şahsi kanaatime Hükümet içinde tam bir koordinasyon olması lâzımdır. Hazırlanmış olan tasarıda vekâletlerin temsilcilerinden müteşekkil bir uzvu görmeyi çok arzu etmekteydim. Meselâ, filân yerde ormanlık bölgede meyva ağaçları yetiştirilmiş. Konservencilğe imkân vermek mümkün. meyveyi satmak mümkün. Fakat oradaki vatandaş diyor ki, «bana meyva yetiştir dediniz, yetiştirdim, hâlâ da yetiştiriyorum, yalnız bu meyveyi nasıl satacağım, yolum yoktur», O halde vatandaş yolsuzluktan dolayı yetiştirdiği meyva veya sebzeyi imha edecek duruma geldiği zaman ormandan istifade imkânlarını arıyacaktır.

Şu halde bunun çaresini bulabilmek için orman teşkilâtı içinde nafiadan alâkalı bir zatın bulunması ve köye muhakkak yol yapılması şarttır, lâzımdır. Birçok köyler halkı vardır ki, işçilik için uzaklara giderler, sonra gelip kazandıkları parayı köylerinde yerler. Oralara amele olarak giden insanlara kurs göstermek suretiyle, hiç olmazsa yağlı boya boyamayı, kapı, pencere yapmayı öğretmek ve onların amele olarak değil, usta olarak çalışmasını sağlamak çok daha yerinde olur kanaatindeyim. Memleketimizde buna misal teşkil eden köylerimiz pek çoktur. Halkımıza küçük sanatları öğretmek hususunda bir koordinasyon da mevcut değildir.

Orman teşkilâtı veya bu kanunu tatbik edecek kuvvet içinde Ticaret Vekâletini temsil eden bir organa ihtiyaç vardır. Memleketin ziraate az müsait sahasını geliştirmek için küçük sanatın iyi bir vasita olduğunu kabul ediyorlar, fakat vasitasızlıktan şikâyet ediyorlar. Maarif Vekâletine, teknik öğretime yaptığımız müracaata «bizim çok mahdut kursumuz var» cevabını aldık. Anlaşıyor ki, bu hususta Maarif Vekâletinden de istifadeye imkân yoktur. Arzum bilhassa şu noktada toplanıyor ki, küçük sanatları öğretmek de uzun vâdeli bir iştir ama köylüyü muhacerete mecbur etmeye nazaran çok daha iyi ve mümkündür, aynı zamanda memleketin iktisadi ve içtimai hayatıyla alâkalıdır.

O halde köylüyü tehcir etmek suretiyle değil, fakat illâ küçük sanatlar yolu ile, kendi kabiliyetlerini ihya etmek o vatandaşları müstahsil hale getirmek yolunu bulmak lâzımdır. O vatandaşların maişetlerini ormandan başka sahalardan temin etme yolunu bulmak mecburiyetindeyiz ki, bu suretle ormanlarımız korunmuş olsun.

Eğer bunlar yapılmazsa ne olur arkadaşlar? Yani biz kanunu aynen tatbik eder vatandaşın göz yaşına bakmadan bunda ısrar edersek ne olur?

Bir kere ümidettiğimiz istihsal durur. İkinci, asıl mühim olanı Hükümetle vatandaş arasındaki münasebetlerin birçoğu zaafa uğrar. Yani Hükümet vatandaştan her istediğini alır, her istediğini yaptırır, fakat vatandaş hükümete her istediğini yaptırılmaz, hattâ yaşaması için lâzım olan şeyleri bile kolay alamaz. Bunlar ise vatandaş ile hükümet arasındaki münasebetlerin iyi

teessüs etmemesine sebeb olur. Bir misâl vereyim: Ziraat Vekâletine mensup bir zat Tunceli'nde bir eve misafir oluyor. Ev sahibi yaşlı bir zattır. Misafirine ne iş yaptığını soruyor. Ziraat Vekâletinde çalıştığını ve vekâletine ait bâzı hususları yaymakla vazifeli olduğunu söylüyor. İhtiyar, «Sana bir şey de ben söyleyeyim, gittiğin yerlerde onu da duyur.» diyor ve anlatıyor: «Bir gün köylüler geldi, bana dediler ki; sen köyümüzün en yaşlı adamısın. Vali Beye git köyün ihtiyaçlarını anlat. Yaşlısın seni kırmaz. Kalktık Vali Beye gittik. Derdimizi anlattık. Beni iyice dinledi. Düşündü ve dedi ki: Ağa doğru söylüyorsun ama paramız yok. Valinin cevabını çok yerinde buldum. Döndüm, köyüme geldim. Valinin söylediklerini köylüye anlattım, bir şey söylemediler, mâkul karşıldılar. Mademki bu iş için tahsisat yoktur, gelecek seneye kalacaktır, dediler. Aradan bir müddet geçti, köye tahsildar geldi. Şu şu vergileri vereceksiniz, dedi. Köyde harman çıkmamıştı, para yoktu. Tahsildara dedim ki, doğru söylüyorsun, bu vergiler boreumuzdur, ama şimdi paramız yok. Tahsildar gitti, arkasından birtakım ceza fişleri geldi. Bizleri cezalandırdıklarını bildirdiler. Bundan üzüldük. Anlaşamıyan bir mesele vardı. Valiye gittim, vaziyeti anlattım ve dedim ki, beyefendi ortada anlayamadığımız bir mesele var. Ben sizden birçok isteklerde bulundum. Siz para olmadığını, bunun için yerine getiremeyeceğinizi söylediniz. Ben kabul ettim ve sustum. Biz tahsildara paramız olmadığını söylediğimiz zaman bizi cezalandırdılar. Bunda anlayamadığımız bir husus var, bunun halli nedir?» diyor.

Takdir buyurursunuz, bu hâdisе vatandaşla devlet arasında geçen bir husustur. Ben bir misâl olarak söyledim. Yoksa her vatandaşın, her köyün bütün arzuları muhakkak derhal yerine getirilecek demek değildir. Böyle orman gibi muazzam bir dâvada, eidden şümüllü bir meselede hükümet vatandaşa tatbik etmek istediği şeyin karşılığını muhakkak görmeye hazır olmalıdır. Çünkü, hükümet onu mecbur ediyor, demektir. Görülüyor ki, keyfiyet bugünün imkânları ile bağdaşacak durumda değildir.

Son söz olarak, bâzı muhterem arkadaşlarımı da kanaatime uygun olarak görmüş olmaktan memnuniyet duyarak, doğrudan doğruya aktif çareye değil de, sırasında arz ettiğim gibi, pasif yollara başvurmak suretiyle orman mıntakasın-

daki vatandaşların maişetlerini kendi yerlerinde daha başka türlü imkânlarla sağlıyarak, vekâletlerarası koordine çalışma imkânı bahşederek; hazırlanmış olan Orman Kanununun üzerinde düşünülmesini ve tartışılmasını arzu ederken hepinizi hürmetle selâmlarım. (Soldan, alkışlar)

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÖNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar hepinizi saygı ve hürmetlerimle selâmlarım.

Bir çiftçi çocuğu ve bir, Orta - Anadolunun evlâdı olduğum için aynı zamanda da bir meslekdaş olduğum için bu memleketteki orman ve vatandaş dâvasını ortasından bahsedeceğim.

Hepiniz takdir buyurursunuz ki buraya çıkan arkadaşlar bir taraflı konuştular ve bâzıları da birbirine cevap verdiler. Ben bu şekilde bir konuşma yapmıyacağım.

Tamamen bu memleketle alâkahı, taşıyle, toprağıyle, havasıyle, vâdisiyle, deresiyle, tepesiyle hepsini gezdim. bütün yerleri gördüm ve bununla edindiğim tecrübelerle ortadan konuşacağım. Vatandaş ve orman münasebetlerini bütün açıklığıyle ortaya koyacağım.

Bana bu memleketin her tarafını karış karış gezdiren devlete ve bu fakir millete müteşekkirim. Ve bunu bu kürsüden arz etmeyi en büyük bir borç bilirim.

Yurt ve orman Arkadaşlar, müsaade ederseniz üç cümle ile yurt ve ormanın ilmî manada izahını yapacağım. Bir yurt ve sınır dâhilindeki bir millet tarihini idame ettirirken üç asli unsur maddeye muhtaçtır. Toprak, su ve hava. Bu üçünün organizasyonunu birbirine rapteden, kenetliyen ormandır.

Toprak; hepimizin ilk okulda, ortaokulda okuduğumuz gibi arzın nasıl teşekkül ettiği, toprağın nasıl meydana geldiği malûmunuzdur. Ben kısmi ihtisas yapmış bir insan olarak ifade bulunacağım. Arz, taşla başlar, sudan sonra da ilk hayat nebat hücresiyle başlar. Nebat karaya rücu eder. Yüz bin veya milyon sene sonra ağaç meydana gelir. Bugünkü maden kömürü de ilk zamanda meydana gelen orman ağaçlarından husule geldiğini jeologlar söyler ispat eder ve sizde bilirsiniz

Ağaç; ağacın yeknazarda görünmiyen üç asli vazifesi vardır. Sözümlün başında da arz ettiğim gibi ağaç, bu üç büyük asli maddenin organizasyonudur. Ve bedava fabrikasyonudur.



Ağacın birinci asli vazifesi nedir? Taştan toprak yapar. Altı ay, bir sene evvel yer altındaki taş, bir sene sonra ağaç kökleri vasıtasıyla eriterek aldığı gıdayı dal, yaprak, çiçek, meyva ve tohum yapar ve olur. Bunlar bir sene sonra dökülür, insanlar veya hayvanlar tarafından yenir geriye kalan dökülenler ise, bakteriler vasıtasıyla çürüyerek toprak olur. Bu toprak ise; arazinin meyline göre 1 - 5 - 10 - 50 - 100 sene sonra sularla tedricen akarak mümbit ovaların en gıdalı olan hubukat ekilen topraklarını? Meydana getirir. Ağaç dünyanın toprak yapan fonksiyonudur. Bu fonksiyondan mahrum olan milletler fakir milletlerdir.

İkinci, aslı vazifesi : suyu tanzim eder. Hepinizin malûmu olduğu üzere ormanlara yağın yağmurların yarısı akar gider, pek azı tebahhur eder geri kalan kısmı yer altına geçer, yer altına geçen sular vâdilerden memba halinde çıkarlar. Bu suretle orman suyun mahzeni, halk tâbiri ile suyun deposu, yağmurun yularıdır. Bunu bir daha tekrar ediyorum arkadaşlar : Orman suyun mahzeni ve yağmurun yularıdır.

Üçüncü asli vazifesi, havayı temizler. Her canlının, hattâ cansızın neşrettiği karbon di oksiti (CO2) yi vücuduna alır, nişasta yapar ve canlılara yedirir ve bu suretle de hem canlıları zehirlemekten kurtarır, hem de onlara gıda sağlar.

Arkadaşlar, ormandan mahrum milletler müstakil değillerdir. İstiklâlleri muvakkattır. İşte Orta - Asya ve Şimal - Afrika milletleri bunun en canlı birer misalleridir. Bu ilmî tahlili burada bırakıyorum.

Demir bir, iki söz söylendi. 300 - 500 senede meydana gelen bir ağaç tohumdan intaşettiği günden ta sonuna kadar 500 senede vatanına bu vazifeyi yapan ağacın kanunu 3 - 5 saatte meydana gelmesi tamamen yanlış bir yoldur, arkadaşlar. Bir halk ata sözü vardır : Acele işin içine şeytan karışır. Derler. Bunu nâzımlaştırıran büyük şairimiz Ziya Paşa :

Tiz reftar olanın payine damen dolaşır  
Erişir menzili maksuduna âheste giden.  
Demmiştir.

Arkadaşlar, ormanın bu kadar fayda ve öneme karşı bu kanunun 3 - 5 saat içinde çıkarılması tamamen aykırı bir yoldur. (Bravo, sesleri) 3116 sayılı Kanun 1937 den bu güne kadar ve 1950 senesinde tekraren niçin ele alındı?

Arkadaşlarım, bâzı arkadaşlarım dediler ki, bu kanun vatandaşın ve memleketin ihtiyacına cevap veremedi. Bu söz çok haklı ve yerindedir. Bunu ispat ediyorum : Dünyadaki fennî orman işletmeciliğini ele alan devletler sanayie başladığı zamandan 20 - 30 sene sonra fennî orman işletmeciliğini ele aldı. Maalesef, bizde bugün sanayi (yeni kurulurken ve enerji istihsal etmek henüz emekleme devrinde iken) fennî orman işletmeciliğini bizde tatbik etmek en büyük hatayı teşkil edecektir.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Berbat ettin.

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Ortadan söylüyorum. Kanaatim budur. Arkadaşlar, Avrupa'dan Benhart diye büyük bir profesör 1937 de celbedilip fikri alındı. Bu büyük profesörün, memleketinde (tarla açmak, kaçakçılık olmadığı cihetle) fikri alınarak hazırlanan kanunda tabiatıyla bizim ihtiyaçlarımıza cevap vermedi. Ve birçok aksaklıklar zamanla kendini gösterdi. Şimdi de henüz sanayide emekleme devrinde iken biz fennî orman işletmeciliği yaparsak tamamen reaksiyon yapar bunu size açık arz ediyorum. (Yaşa Ali Bey, sesleri) Ormancı arkadaşlardan rakamları aldım. Bizim 1535 teknik memur varmış. Her bir teknik memur yanında da bir memur ile 10 bin hektar araziye bakarsa yani 1 535 teknik memur 15 milyon hektar araziyi kontrol eder. Efendim bütün ormancı arkadaşlarım Avrupa'dan misal getirdiler. Fakat memleketin içtimai durumuna kimse dokunmadı. Ben bir misal arz edeyim. : Nimeti görünce koş al, külfeti görünce koltuk altından kaç. Atla ve sıvışiver. Ormanlıktan müstefid olanlar jeeple işletme müdürü, maaş, harcirah, tazminat, fakat külfete gelince bir dolaşıp geliyorlar, işin içine girmiyorlar. Gidip gelme göçebeliktir. Göçebelğin çok geri bir usul olduğunu hepiniz bilirsiniz. Peki ormandaki göçebelik nedir arkadaşlar? Gidiyor, geliyor, yağ başında kuzusunu güden hayvanını otlatan vatandaş, fırsatını bulduğu zaman tahribatını yapıyor, açıyor, söküyor, yakıyor.

Arkadaşlar dâvanın yüzde 95 ini halletmek istiyorsak : Mevcut ormanlarımızda gerekli tedbirleri almak ve orman içine Avrupa'da olduğu gibi yerleştirmek lâzımdır.

Avrupa'da 3 - 5 bin hektar yani 30 000 - 50 000 dönüm bir işletme olarak kabul edilmiştir. Bu işletmenin içinde bir müdür, bir kaç tek-

nik memur ve birkaç diğ er memur vardır. Biz kendi durumumuzu şartları ve vatandaşların fakirliğini nazarı itibara alarak biraz fedakârlık yapmak suretiyle işletme sahasını biraz büyütelim ve içindeki memur miktarını da yarıya indirelim, beş bin hektarı on bine, yirmi bine, memurları da yarıya indirmek suretiyle 20 hektarlık sahayı beş kişiye vermiş oluruz arkadaşlar. Ve bu suretle meselenin yüzde doksan dokuz buçuğ u da halledilmiş olur. Ve ormanı yakmak, sökmek gibi vaziyetlerin hepsi halledilmiş olmaktadır.

Sizlerden bir şey öğrenmek isterim; lütfen ifade buyurun.

Müdafaa dâhilden harice mi doğru olur, yoksa hariçten dâhile mi doğru olur? Muhterem arkadaşlar ben söyleyeyim ki: Müdafaa; dâhilden harice doğru olur. Bugünkü fiilî vaziyet, orman içi sakinlerinin yüzde doksan dokuz buçuğ u kaçakçılıkla uğraşmaktadır. Demin arkadaşlarımızdan bir kısmı söylediler, ormanlarımızı teknik bir adam, mühendis beklemektedir. Bu memleketin 1 500 lira aylıklı teknik bir bekçiye bu parayı vermeye tahammülü yoktur. Bunu millet bizden istiyor. 1 000 lira 1 500 lira bekçiye maaş veremeyiz. Öyle bir bekçi ki, malı olsa içinde oturur, orada oturmuyor, şehirde oturuyor, biniyor jeepe şehire geliyor, dağın, ormanın sahibi değildir, nazari mânada bekliyor. Bu kanunda nazari mânada kalacaktır, arkadaşlar. Çok rica ederim.

Arkadaşlar, işi öz noktadan 180 derece çevirmişlerdir. Bunu mükerreren komisyonda, iki senedir iddia ettik. Fakat kale alınmadı. Sebep zatı muhtereme dokunuyor. Ormanda, dağda yaşyamazmış, illâ büyük şehire İstanbul'a, İzmir'e, Ankara'ya gelip yerleşecekmiş. Bir kolayını bulup şehre gelecekmiş. Peki işi, vazifeyi kim görecektir? Arkadaşlar, bir misal vereyim. Artvin Mebusu arkadaşlarım bilirler. Murgul Bakır Fabrikasına bir maden mühendisi tâyin etmişler. Bir de Kanadalı mühendis tâyin edilmiş. Kanadalı mühendis; şehre 7 kilometre mesafede, dağ başında, karısı ve biri 4, diğ eri 2 yaşındaki çocuğ u ile beraber kalmakta, nöbet beklemektedir. Fakat bizimki beklememektedir. Benim arkadaşım olduğ u için bana dert yandı, ben Amerika'da tahsil edip geldim, bana dağ başında, 30 lira asli maaşla nöbet bekletiyorlar diyor. Ben dağ başında niye bekliyeyim. Peki tazminat

alır mı, alır. Harcırah alır mı, alır. Jeepe biner mi, biner, sonra kaç ar doğru şehre. Arkadaş memleket orman istiyor. Kim koruyacak ormanı? Bir arkadaşım dedi ki; vatandaşla memur bir oluyor ormanı yakıyor diyor. Bir atasözü var; ağ a terlemeyince hizmetkâr çalışmaz. Baş çalışmazsa ayak hiç çalışmaz. Bu kuru kürsüye gelince hepimiz o kadar iyi atıyoruz ki; iş e gelince de kaçıyoruz. Bu millet bizleri bunun için mi okuttu. Onun için mi bu millet 200 milyon liraya üniversite yaptı, iki bin liraya onun için mi profesör tuttu. On beşinci maddenin başında ağ acı kesenler şu cezaya girer; peki ya muhafaza için? Onun için bir şey yok. Kim muhafaza edecek, melekler mi, şeytanlar mı? Bilmiyoruz.

Arkadaşlar, 37.5 ve 42 arz derecesi arasında dünya kuşağındaki bizim toprağımızda orman nispetinin % 28 olduğ u ilmen ispat edilmiştir. Maalesef bugün % 13.5 a düşmüştür. Biz Türklerin birkaç tane ata sözü vardır. Bunların bir ikisini söyleyeceğim, diğ erleri müstehcendir. «İş işten geçtikten sonra aklımız başımıza gelir», Arasını söyleyemeyeceğim, «Anamız ..... kapıyı kilitleriz», «ay bacayı geçtikten sonra, ışıktan istifadeye kalkışırız», «Türk'ün aklı sonradan gelir». Ormanlar mahvolup gittikten sonra ormanın arkasına düştük.

Bu sözlerime nazire olarak bir cümle arz edeceğ im : Bu dünyanın her yerinde bilinen bir terimdir. «Hekim hastanın hastalığ ını keşfettiğ i andan itibaren yarı yarıya tedavi sayılır». Çok şükür, biz de hastalığı keşfettik, onun için müsterihim. Yani bundan sonra orman tahribi ve orman yokluğ u mevbuubahsolamaz. Enjeksiyon başlamıştır. Bu enjeksiyon yalnız; iktidarlı, mütehasıs ve toprakla yoğ urulmuş ellerde olmalıdır. Bugünkü gibi 35 sene yalnız nakliyecilik yapmış, nazariyatla uğraşmış adamların elinden çıkan bir kanun olmamalıdır. Bunu bilhassa açıkça bağı rıyorum. 12 sene dağ başında gezmiş, ormanı, köylüyü tanıyan bir şahsım. Bu memleketle, vatandaşlarla olan münasebetiyle hiçbir şeyden haberi olmıyan bir kimsenin vereceğ i karar arasındaki mukayeseyi takdirinize bırakıyorum.

Arkadaşlar; bugünkü duruma gelelim.

1856 da Sultan Aziz zamanında nizamnamelerle idare edilen durum, 1937 ye kadar böyle gelmiş, 1937 de birdenbire önüne bir set çekil-

miş. Hepiniz takdir buyurursunuz; insanlar muhitin ve ananelerin tesiriyle kafaları bilgi ile dolar. Arkadaşlar, 1937 senesine kadar cibali muhaha ile tamamen serbest bırakılmış kesimi birden bire durdurt, bunu yapamazsın, ağacı kesemezsin, yasaktır, seni hapsederim de-yiver. Bu ne demektir arkadaşlar? Bu emirler reaksiyon yapmaz mı? Yapar arkadaşlar. Her iş yavaş yavaş olmalıdır. Biz evvelâ meşrutiyet ilân ettik ve ancak daha dün denebilecek kadar yakın bir zamanda demokrasiye kavuşabildik.

Arkadaşlar beyaz kâğıda karayazı yazmak iş değildir. Mesele amelî tedbir bulmaktır.

Sonra iskân işi. Hangi iskândan bahsediyorsun arkadaş? O vatandaşlar kanını, etini oradaki topraktan almıştır. Oradaki vatandaşları başka yere götür, orada durur mu? Durmaz arkadaşlar. Biz orman dairesinden on defa malûmat istedik. Dedik ki : Almanya'da iskân meselesi halledilmiş, Bavyera'da, Saksonya'da, Fransız'da ve Kanada'da da böyle. Bizim ormanlarımız içinde ne miktarda adam vardır? Fennî bir orman işletmeciliği için ne nispette adam kalması lâzım ve ne nispette de ormandan çıkarılması lâzım? Maatteessüf arkadaşlar, bir cevap alamadık. Literatür karıştırıyorlar. Ne münasebet arkadaşlar, bize esas versinler. İki milyonu çıkacak şu kadarı kalacak desinler. Memlekette iskâna elverişli yerlerin miktarına göre bu mesele halledilmeye başlansın.

Size bir misal vereyim : Can mı, canan mı evvel? Diye bir söz vardır. Bugün nüfus mu evvel, vatan mı? Bugün evvelâ nüfusu çoğaltmak istiyoruz. Ormanlık bölgedeki 800 nüfuslu bir köyün nüfusu % 22 artmış. Buna mukabil ova köylerinde % 11 düşmüş. Biz millet olarak nüfus diye taşa yapıyoruz. Fazla nüfus meydana getiren vatandaşları yerinden atıyoruz. Ne yaptığımızın kimse farkında değildir arkadaşlar. Onları orada barındıracağız. Bu toprak onları orada barındırmaya müsaittir. Ben bir köylü çocuğuyum ve bu işlerin de ihtisasını yaptım. Orada barınabilirler.

Keçi dâvası : İki türlü keçi vardır. Kıl keçi, tiftik keçisi. Tiftik keçisi mevzuumuz haricindedir. Kıl keçisi (ata sözü) dağdan yayılır, gölde içer. Bu sebeple çok menfaat temin eden bir hayvandır. Onun için ne diye vatandaş senede iki - üç bin lira getiren bir kaynağı feda etsin.

Gölgede yatıp yiyip içmek çok iyi bir şeydir, hepiniz takdir edersiniz. Niçin keçisini kaldırsın, kaldırmaz.

Keçi faydalı mıdır, zararlı mıdır? Zararlıdır arkadaşlar. Nerede zararlıdır? Kurak olan yerlerde keçi çok zararlıdır. İklimi kurak olan yerlerde keçi yangın gibi bir felâkettir.

Keçinin zararsız olduğu yerler de vardır. Yalnız şunu arz edeyim ki bununla beraber gene keçi % 10 - 20 zarardan âri değildir. Karadeniz sahilleri tamamen kocayemiş ile mesturdur. Kocayemiş bir ağaççık olduğu için bo-yu kısadır, yüksek değildir, onun için keçi buna zarar verir. Burada vatandaş hayatını keçi ile idame ettiriyor. Bunu aldık, yerine ne koyacağız? Çiftçi senden benden bin defa daha mütehassıstır. O arz derecesinde ve o toprakta başka bir hayvan yetişse idi çiftçi mutlaka bunu bırakır ve keçinin yerine o hayvanı ikâme ederdi. Bunu iyi bilen, içinde bifiil yaşamış bir insanım arkadaşlar.

Arkadaşlar, 1937 den 1950 ye kadar, vatandaşın geleneği icabı, onun fikrine ancak ormanda kaçakçılığın yasak olduğunu yerleştirdik. Başka bir şey yapamadık, yaptık diyen var ise çıksın söylesin. Bir şey yaptık, büyük kaçakçılığı önledik. Mersin'liler bilirler, ismi lâzımdeğil; bir tüccar vardır Toros Ormanlarından elli bin metre küp ağaç alıyorlar dağlarda kalan kalıntıları, mütenassıslar buradadır, bilirler - 98 bin metre kübdür. Bunlar yollar-da gürüyor, arkadaşlar. Biz ne yaptık bu gibi, yüz bin metre küb gibi olan büyük kaçakçılığı önledik.

Küçük kaçakçılık kaldı. Küçük kaçakçılığın büyük zararı yoktur. Fakat önlenemez de büyük kaçakçılık yerine açma ve yangın kaim oldu. Bu suretle yine bir şeyin önüne geçilmiş olmadı.

Arkadaşlar, her bir fenalık yokluktan gelir diye bir ata sözü vardır. Aç bilmem ne fırın yıkar. Arkadaşlar, 6 milyon, 9 milyon halk orman içinde bunlar ne yer? Elbette ormandan geçinecek. Söylen bana bunlar ne yer, bunlara ne verebiliriz? Demin Bekir Baykal arkadaşım istatistiki malûmat verdi. 800 000 lira verilen bir kaza halkına ayda ancak 10 lira düşüyor. Ayancık, Türkiye'nin en modern işletmeciliğin bulunduğu bir yerdir ve çok verimlidir. Böyle olmasına rağmen hiçbir vatan-

daş layatını en iyi şekilde idame ettiremez. Ettirir denilirse tu lâfü güzafır, yaldızdır, Bunu, içinde yaşayan bir arkadaşınız olarak arz ediyorum. Ancak ve ancak gaz ve elbisesini temin edebilir.

Size bir noktayı daha arz edeyim, Saksonya Ormanlarında insan fazlalığı olduğu için halkın hepsi aşağı rakledilir. Nihayet orman işletmeciliği geldiği zaman adam bulamıyorlar. İşçi olarak onları yine iskân etmek istiyorlar. Fakat adamlar gitmiyor. Nihayet beşikteki çocuğa kadar yevmiye veriyorlar ve kendilerini çift yevmiye veriyorlar da öyle ikna edebiliyorlar. Yani elemeği olmadan, çalışmadan orman içinde her gün iş vermeye bizim ormanlarımızın takati yoktur. Hiçbir ormanın büyük bir takati yoktur. Burada Selçuk Çakıroğlu arkadaşım çok güzel izah etti; tasarıda orman köylülerine vadedilen sözlerin hepsi yaldızdır. Buna aldanmıyalım. İstenilen şeyi vermediğimiz zaman bugünkünün on misli daha kötü duruma düşeriz. Yalancının mumu yatsıya kadar yanar, derler. Biz ne vadediyoruz?

Orman Kanununun bâzı maddeleri var ki, bunu okuyunca şaşmanın imkânı yoktur. Mesele birinci maddeyi ele aldığımız zaman görülecektir ki; burada sazlık, step ve saireden bahsedilmektedir. Bunlar ormandan sayılmaz, bunu okuyan insan güler. Böyle bir madde buraya sokulur mu? İnsana beyim, gülerler. Bunlar, maddeye sokulur mu, bunun ne mânası var? Şaşıyorum. Bunu söyledik, hiç kimse kaale almadı.

Size birinci maddenin (E) fıkrasını okuyacağım : («Sahipli arazisi de bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmiyen ağaç ve ağaççık nevelerinin bulunduğu yerler») ormandan sayılmaz.

Arkadaşlar; muhit icabı olarak, tabiat iklimi olarak, orman içinde yetişen ağaç, o orman civarında da yetişir. Vatandaşın arazisinde orman ağaçlarından yetişti mi, orası orman sayılacak. Dedik ki, tabiat kanununa aykırı bir fıkra konamaz. Pekâlâ, orman civarında yerleşmiş vatandaş arazisinde hurma ağacı mı yetiştirsin? Kastamonu'nun falan yerinde veya Antalya sahilinde vatandaş hurma ağacı mı yetiştirecek?

Arkadaşlar, ormanın korunmasına taraftarım. Bugünkü orman durumu vatan sathında yüzde 13 e düşmüş. Bunun % 28 olmasına sözlerimin başında da arz etmişim. Bunun korunması şart-

tır. 500 senede yetişen bir orman bin senede in-kıraza uğrar.

Bu noktai nazardan yürürsek, ve dâvalarımızı gayet ağır ağır, programlı, tertipli bir şekilde ve nizamname düzenliyerek bu kanunu tervecilersek çok yerinde olur. Bugün bunu balta gibi kesip atmak istersek, vatandaş ile devlet ve hükümet arasında en geçilmez büyük bir uçurum meydana getirecek bir kanun olacaktır.. Bunu açık olarak arz ediyorum, arkadaşlar.

Bu kanunun maddelerine gelince onların neresi faydalı, neresi vatandaş için daha iyidir, bunu sırası geldikçe arz etmeye çalışacağım. Hepinizi saygı ve hürmetle selâmlarım.

REİS — Sinan Tekelioğlu, buyurun.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Paydosa çok az zaman kaldığını görmekte müteessirim. Fakat ben sözlerimi ormanın içine girerek, fennî ve ilmî esaslara istinadererek uzatmıyacağım. Orman işlerindeki yolsuzlukları bildiğim kadar ve şu dakikaya kadar cereyan eden müzakerattan edindiğim intıbaa göre açıklamakla iktifa edeceğim :

Evvel emirde şunu söylemek isterim ki, Halk Partisinin devletleştirmek, diye ortaya atmış olduğu esasları Demokrat Partinin ıslah etmek üzere işe başladığını biliyorum. Ama bu devletleştirme meselesi her yere teşmil edilirse kontrolsüz bir idarenin memlekette hâkim olduğunu görmekte müteessir olmamak elden gelmez. Hangi yere devletçilik girmişse hangi yere devletçilik hâkim olmaya kalkmışsa oradaki devlet memurları, devletle halk arasındaki münasebatı daima baltalamıştır. Ben öteden beri, yani mebus olduğum günden beri bu müesseselerle mücadele halindeyim. Bu müesseseler, başta Toprak Ofis, sonra orman idaresidir. 1938 senesinden beri Mecliste geçen müzakereleri tetkik edecek olursanız beni daima Toprak Ofis ve Orman İdaresiyle karşı karşıya görürsünüz. Orman İdaresi bu memleketin nef'ine çalışmaz, maalesef. Halk Partisinde bir tek müessir şahıs vardı. Biz de Halk Partisinden geldik, içimizde oradan gelenler pek çoktur. Halk Partisi zamanında gelmiş olan kanunlar şefin iradesiyle gelmiş ve kabul edilmiş kanunlardır. Orman Kanunu da bunlardan biridir. Her sene bütçede dikkat ederim. Orman bütçesi müzakere edilirken hiçbirimizin nazarı dikkatini celbetmiyen maddeler gelmiştir. Orman Umum Müdürlüğü

bütün ormanları işletir, saltanat kurar, neticede bütçeye ne verir biliyorsunuz, 250 000 lira...

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Kanun üzerinde konuşsun Reis Bey..

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Orman Kanunu beyefendi, Orman Kanunundan bahsediyorum, canın mı sıkıldı?

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Canım sıkıldı, evet...

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Sıkılmasın, ben milletvekiliyim, millet namına konuşuyorum, hiçbir şey söylemeye hakkın yok, gel sen de konuş, kim oluyorsun?

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Sen kim oluyorsun?

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Ben milletvekiliyim, niçin müdahale ediyorsun? Her sene bütçe ile 14,5 milyon lira veriyoruz orman idaresine, bunu biliyor musun? Mükabilinde ne alıyoruz?

REİS — Sinan Bey, devam buyurun efendim.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Kimse konuşmama mâni olamaz, hamdolsun milletvekiliyim. Haksızlık nerede ise ben onun karşındayım. Şu yaşa geldim, eğer haksızlıklarla mücadele etmezsem, Allaha karşı olan vazifemi ifa etmemiş olurum.

Şimdi orman işletmeleri, bunu en güzel teşrih eden Hilmi Bey oldu. Kendisine teşekkür ederim. Her noktasını, Demokrat Partinin almış olduğu vazifeyi göz önüne alarak didiklemiştir.

Arkadaşlar, biz buraya milletin sinesinden geldik. Vazifemiz; bizden evvelki idarelerin yapmış olduğu idaresizliklere, keyfi işlere son vermek olacaktır. Biz, ormanlarımızın içinde saraylar gördük, bunlar için mücadele ettik, kimler mesul oldu mu?

Bir arkadaşımız, demin, Ceza Kanunu var, dedi. Ceza Kanunu vardır da neden Orman Kanununa ceza maddeleri koydunuz?

Demek ki, Orman Kanunu yapılırken yalnız halk değil, bu işte vazife almış, vazifelerini suiistimal eden mühendisler için, memurlar için, mesuller için de cezai hüküm koymak bizim için borçtur.

Bunları tashih ve ıslah etmezsek, her gelen mütehasısın dediği gibi on sene sonra bu memlekette tek orman kalmaz.

Her hangi bir şikâyet yaptığımız zaman, orman işlerini kim teftiş ediyor?

Meselâ depolarında mevcut olan odunları, keresteleri görün. 10 senelik odun mevcut orada. Onlar, hayır yok, yalan diyorlar. Orman İdaresinin satışa çıkarmış olduğu odunlar millette 8 - 9 kuruşa satılıyor. Hani devletçilik, hani ya halkı himaye? Buna mümasil daha neler var, biraz hudut dışına çıkmak lâzım geliyor. Çıkarılmış olan Millî Korunma Kanununun tatbik edileceği müesseseler, devlet elinde olan müesseselerdir. Meselâ: PTT İdaresi, Elektrik, Su İdaresi, Orman İdaresi, Et ve Balık Kurumu, Toprak Mahsulleri Ofisi gibi müesseselerdir. Eğer biz bunlara el koymazsak. Demokrat Partinin bugün yapmakta olduğu faydalı icraatının tam mânasiyle millete münafi olmasına imkân yoktur. Bunun için arkadaşlar ben Orman idarelerine tamamen muhalifim. Çünkü bir doktor hastalığı teşhis ederse onun tedavisi için kendisi koşup gider. Şimdi orman mühendisi aynı şekilde, hastalığı bildiği halde, kendisi eline balta alıyor, ormanın içine giriyor, ormanı imha ediyorlar. Misal mi istiyorsunuz? Geriye gideceğim, biraz kendimi medih etmiş gibi olacağım ama kusurumu af edin. İstiklâl savaşına başladığımız ve Niğde'den hareket ederek Toroslarda göklere yükselmiş ağaçları geçtik, onlar sayesinde savaşı kazandık. Orman İşletmesinin yüksek memurlarını, vekilleri dâhil, oraya şimdi gitsinler; çoraklık görecektir. Orada bir tek ağaç kalmamıştır. Oralarda bir zamanlar bin lirası olmyanlar bugün milyarderdiler. Orman işletmeleri bunları görmüyor mu? Bunların ve işletmelerin halka yaptıkları zulmün haddi hesabı yoktur.

REİS — Lâyiha üzerinde konuşun.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Beni Reis değil kimse susturamaz. Yalnız Allah susturur beni.

REİS — Bir sual takririni izah sadedinde buraya çıkmadınız. O şekilde idarei kelâm ediyorsunuz.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — 1950 senesinden beri didiklenip önümüze gelen bir kanun var. Bunda gördüğüm yolsuzlukları ve bu yolsuzlukların müsebbiplerini söylemek benim için millî bir borçtur, Reis Bey.

REİS — Güzel, ona mâni olan yok. Sözleriniz metinle alâkalı değil.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Alâkahdır. Bunu kanun çıktı mı aynı idare aynı şekilde devam edecek. Bunu görmekle müteallim olacağız. Çukurova mebuslarıyla orman mıntakasına gittiğimiz zaman halkın nasıl ağladığını söylesinler. Orman muhafaza memurunun ufacak raporiyle senelerce mahkûm olan insanlar var. Aynı şekilde bu kanun buraya geliyor. Bu kanunu yapanlar; haklarında şikâyetçi olduğumuz insanlardır.

REİS — Encümeninden geçmiş gelmiş.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Encümeninden geçen kanunları bir mebus olarak, encümenin nasıl çıkardığını söylemek benim vazifemdir.

SELÂMÎ DİNÇER (Kocaeli) — Encümenlere târiz etmeye hakkın yok.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Encümenlere târiz etmiyorum, kanunla mücadele ediyorum. Bu kanunu buraya getirenlerle mücadele ediyorum. Bu mücadelenin sebebi, bu kanunu Demokrat Parti, hamdolsun öteki partilerden kimse yok galiba.

KÂMİL KIRIKOĞLU (Malatya) — Var, var, ben varım.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Sen mi varsın? Neyse... Evet arkadaşlar, bu kanunu D. P. vaziyeti ıslah etmek maksadıyla getirmiştir. Biz de bu partinin bir mebusu olmak itibarıyla noksanları ortaya çıkararak, en mükemmel ve milletin istifadesini temin edecek şekilde kanunu çıkarmak bizim borcumuzdur.

İskân işine her kes çattı. Bunu bilhassa hem-

şerim eski Ziraat Vekili Cavid Bey güzel ifade ettiler. Arkadaşlar; bizim orman mıntakamızın yanında, Ziraat Vekilimiz duysunlar, gayet büyük bir çiftliğimiz var. Bu çiftlik 500 kadar hayvana tahsis edilmiştir. Çiftliğin mesahai satihyesini ne hükümet bilir, ne ben bilirim, ne de orada oturanlar bilir. Tapu ve Kadastro İdaresine sorarsınız; 190 bin dekar der. Başka yere sorarsınız, 100 bin dekar der. Orada oturan baytar müdürüne sorarsınız 60 bin dekar der. Arkadaşlar halka tahsis edilmeyen bu topraklar 300 - 500 hayvana tahsis edilmiştir.

O zaman Cavid Bey bunu niçin yapmadı? Vekildi, buraları kendi idareleri altında idi. Eğer yapsalardı halk şimdiye kadar müreffeh olurdu ve Cavid Beye dua ederlerdi. Ben buraya iki defa kanun getirdim. Halk Partisi reddetti. Bir zamanlar müstakildim, Demokrat Parti de reddetti. Artık şimdi zamanı gelmiştir. O kanunu getireceğim. O kanunla neler neler elde edileceğini, bilhassa Çukurova'nın ormanlık sahasında ormanla alâkası olmayı, ormandan istifade etmesine imkân olmayı insanları oraya indirecek olursak Çukurova'nın yüzü bugünden çok daha iyi olacaktır.

REİS — Efendim, mesai saat 13,5 a kadardır. Karar böyledir. Zatiâliniz Pazartesi günü, kaldığınız yerden devam edersiniz

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Peki teşekkür ederim efendim.

REİS — 20 Ağustos Pazartesi saat 10 da toplanılmak üzere İnikada nihayet veriyorum.

**Kapanma saati : 13,30**

#### 4. — SUALLER VE CEVAPLAR

##### A — TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

1. — *Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Milletvekilleri Seçimi Kanununun değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyihasının ne sebeple geri alındığına dair Başvekiliden olan sualine Adliye Vekil Vekili, Devlet Vekili Cemil Bengü'nün tahriri cevabı (7/182)*

30 . V . 1956

Türkiye B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sualimin Sayın Başvekil tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassutlarımı saygı ile rica ederim.

Elâzığ Mebusu  
Selâhattin Toker

Hükümet, Mecliste okuduğu son hükümet programında; «Seçim Kanununda intizamı temin ve vatandaş rey ve arzusunu daha iyi taahkkuk ettirmek mülâhazası» ile yapılmış olan son tadilatın lüzumsuzluğu yanında türlü menfi tesirlere yol açmış görüldüğünden bu mahzurun da ortadan kaldırılmasına teşebbüs edeceğiz, va'dinde bulunmuş ve itimat reyini de bu sebeple almıştı. Hükümet bu va'dine istinaden Meclise verdiği ve Mecliste ilgili encümenlerden de kabul ettirerek geçirdiği seçim kanun lâyihasını hangi sebep ve maksatla geri almıştır?

T. C.

Adalet Vekâleti

17 . VIII . 1956

C. İlg. U. Müdürlüğü

Sayı : 23286

Özü : Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in tahriri sual tavriri hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

2 . VI . 1956 tarih ve 12518 - 2807 - 182/7 sayılı yazıları karşılığıdır.

Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker tarafından Sayın Başvekile tevcih olup Başvekâletçe vekâletimiz tarafından cevaplandırılması tensip kılınan 30 . V . 1956 tarihli sual tavririnde, Hükümet programında vadedilerek Meclise getirilen Seçim Kanunundaki son tadilatın ilgasına dair kanun lâyihasının hangi sebep ve maksatla

geri alındığının tahriri olarak cevaplandırılması talebolunmaktadır.

Hükümet tarafından hazırlanıp 21 . II . 1956 tarihinde Büyük Millet Meclisine sevk edilmiş bulunan «Milletvekilleri Seçimi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bazı maddelerinin kaldırılmasına dair 6428 sayılı Kanunun ilgası ve bunun yerine 5545 sayılı Seçim Kanununun eski hükümlerinin aynen meriyete konulmasına dair kanun» lâyihasının encümendeki tetkik ve müzakeresi sırasında, esasa müessir tadil tavrirleri verilmiş ve hükümet lâyihasına mütenazır muhtelif kanun teklifleri yapılmış olması hasebiyle keyfiyetin yeniden gözden geçirilmesi maksadiyle mezkûr lâyihanın geri alınmış bulunduğunun tavrir sahibine bildirilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Adliye Vekili V.

Dr. Cemil Bengü

